

RADA NARODOWA

DWUTYGODNIK

Nr 21 (159)

Warszawa, 1 listopada 1949 roku

KOŁO VI

ZSRR A POLSKA

Rada Delegatów Robotniczych i Żołnierskich oznajmia, że Polska ma prawo do całkowitej niepodległości pod względem państwowo-międzynarodowym.

Orędzie do Narodu Polskiego z dn. 27.III.1917 r.

„Wszelkie umowy i akty, zawarte pomiędzy rządem byłego państwa rosyjskiego a rządami królestwa Prus i monarchii austriacko-węgierskiej, dotyczące rozbiórów Polski, ze względu na ich sprzeczność z zasadą samostanowienia narodów i rewolucyjną świadomością prawną narodu rosyjskiego, uznającego niezaprzeczalne prawo narodu polskiego do niepodległości i jedności, zostają tym dekretem bezpowrotnie unieważnione“.

Z dekretu Rady Komisarzy Ludowych z dn. 29.VIII.1918 r.

Rosyjska Republika Radziecka zawsze życzyła sobie i życzy nadal zachowania stosunków pokojowych i dobrosąsiedzkich z narodem polskim.

Depesza Rządu Radzieckiego do Rządu Polskiego z dnia 10.II.1919 r.

Pokój między Polską i Rosją — jest życiową koniecznością dla rozwoju obydwu krajów, dla ich dobrobytu i działalności gospodarczej.

Nota Rządu Radzieckiego do Rządu Polskiego z dn. 23.XII.1919 r.

Rosyjscy robotnicy i chłopci uznali niepodległość Polski bez zastrzeżeń i raz na zawsze; uczynili to, będąc świadomymi, że niepodległość Polski odpowiada interesom nie tylko waszym, ale i naszym.

Wezwanie Rządu Radzieckiego do Narodu Polskiego z dnia 21.XI.1920 r.

Możecie być pewni, że Związek Radziecki uczyni wszystko co możliwe, by przyspieszyć klęskę naszego wspólnego wroga — Niemiec hitlerowskich, by utrwalić przyjaźń polsko-radziecką i dopomóc ze wszystkich sił w odbudowaniu silnej, niepodległej Polski.

List Józefa Stalina do Prezydium Zjazdu Związku Patriotów Polskich w ZSRR.

Nie żądamy, abyście nam wierzyli na słowo. Nie możecie nikomu wierzyć na słowo. Sądźcie i ustosunkujcie się do nas według czynów naszych, na zasadzie stosunku, jaki będziemy mieli do Narodu Polskiego.

Z przemówienia Józefa Stalina do przedstawicieli Polski 10 czerwca 1945 r.

Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich i Rzeczpospolita Polska „w przeświadczeniu, że interesy bezpieczeństwa i pomyślnego rozwoju narodów polskiego i radzieckiego wymagają zachowania i wzmocnienia niezachwianej przyjaźni w czasie wojny, jak i po zakończeniu wojny, będą umacniały przyjazną współpracę pomiędzy obydwooma krajami w myśl zasady wzajemnego poszanowania swej niezależności i suwerenności, jak również interogowania w sprawy wewnętrzne drugiego państwa“.

...„będą współpracowały w duchu przyjaźni również po zakończeniu obecnej wojny w celu dalszego rozwoju i umocnienia więzi ekonomicznej i kulturalnej między obydwooma krajami i będą sobie pomagały wzajemnie w odbudowie gospodarczej obydwu krajów“.

Z układu „O przyjaźni, pomocy wzajemnej i współpracy powojennej pomiędzy ZSRR i Republiką Polską z dn. 21.IV.1945 r.“

Historyczna decyzja Konferencji Berlińskiej w sprawie zachodnich granic Polski nie może być przez nikogo zachwiana. Taki jest punkt widzenia Rządu Radzieckiego.

Słowa W. M. Mołotowa w wywiadzie udzielonym 17.IX.1946 r. w Paryżu.

„Czy Związek Radziecki uważa granicę Polski za ostateczną?“
„Tak, uważam ją za ostateczną!“

Odpowiedź J. Stalina w październiku 1946 r., dana Kierownikowi „United Press“

ADAM WENDEL

W rocznicę Wielkiej Socjalistycznej Rewolucji

32-gą rocznicę Wielkiej Socjalistycznej Rewolucji czczą nie tylko narody Związku Radzieckiego, kraju zwycięskiego socjalizmu. Rocznicę tę czczą narody krajów demokracji ludowej, czci lud pracujący w krajach kapitalistycznych. W miarę, gdy oddalamy się w czasie od daty Rewolucji Październikowej, jest ona coraz to bliższa nie tylko klasie robotniczej i ludowi pracującemu, ale i wszystkim ludziom postępu na świecie.

Mineły już 32 lata od wielkich dni, które „wstrząsnęły światem“, od wielkich dni listopada 1917 r., w których gniew ludu rosyjskiego wybuchł świętym płomieniem walki przeciwko wszelkiej krzywdzie, przeciwko znieprawionemu ustrojowi opartemu na ucisku i krzywdzie społecznej, na wyzysku i szowinizmie narodowym.

Rewolucja ta wybiega oczywiście w czasie daleko poza listopad 1917 r., daleko poza pokolenie, które ją stworzyło i nie szczędziło swej ofiarnej i bohaterskiej krwi dla jej dzieła, wybiega też daleko w przestrzeń poza terytorialny zasięg dawnego imperium rosyjskiego, stanowiącego $\frac{1}{6}$ część kuli ziemskiej.

Zrodzona z drzemającej w duszy ludu pracującego tęsknoty za lepszym życiem, z protestu przeciwko uciesnieniu społecznemu, Październikowa Rewolucja nie tylko postawiła sobie niezwykle śmiałe zadanie zbudowania nowego społeczeństwa bez przeciwieństw społecznych i bez wyzysku, ale po raz pierwszy w dziejach ludzkości to zadanie w pełni wykonała w trudnych warunkach walki z klasami posiadającymi i pasożytniczymi, z wrogami wewnętrznymi i w jeszcze trudniejszych warunkach walki z groźącymi mocy państwa radzieckiego drapieżnymi siłami imperializmu.

W trudnych warunkach, spowodowanych wojną 1914 — 1918, a ponadto walkami domowymi, Związek Radziecki stworzył potężny przemysł, powołał do życia setki wielkich fabryk, hut i kopalń i to na tych terenach, gdzie dawniej nie było nigdy przemysłu jak na Syberii, Uralu i Azji Środkowej.

Z kraju zacofanego pod względem rozwoju gospodarczego i technicznego Związek Radziecki przekształcił się w wielką potęgę przemysłową, wysuwając się na pierwsze miejsce w produkcji europejskiej.

Dla charakterystyki rozwoju ZSRR wystarczy wskazać, iż średni roczny wzrost produkcji przemysłowej w latach 1929 — 1937 wynosił 20%, podczas gdy średni wzrost przemysłu świata kapitalistycznego wynosił za ledwie 0,3%.

W rezultacie wielkiego wysiłku zbiorowego całego narodu, który nie szczędził wyrzeczeń i ofiar, podyktowanych głębokim patriotyzmem i wysokim uświadczeniem społecznym, Związek Radziecki zmienił gruntownie gospodarcze oblicze kraju, uniezależniając się gospodarczo od zagranicy.

Niemniej doniosłe są osiągnięcia Związku Radzieckiego w dziedzinie kulturalnej. Spadek, jaki carska Rosja pozostawiła władzy radzieckiej w dziedzinie oświaty i kultury, był wręcz tragiczny. W całej Rosji panował analfabetyzm, 76% ludności nie umiało czytać ani pisać. Była to dziedzina, w której Rosję od reszty Europy dzielił największy dystans. W wymiaku gigantycznej rewolucji kulturalnej Związek Radziecki został przekształcony w kraj kwitnącej kultury socjalistycznej, niezmiernie bogatej i twórczej.

Likwidacja kapitalizmu spowodowała przewyższenie kapitalistycznego stosunku do pracy, będącego dla robotnika jarzmem, spowodowała wytworzenie nowego socjalistycznego stosunku do pracy, będącej w nowym społeczeństwie sprawą czci i honoru.

Stąd wzrost wydajności pracy, stąd współzawodnicstwo socjalistyczne, stąd wyższa forma tego współzawodnictwa — ruch stachanowski.

Rewolucja Październikowa przyniosła wolność i równouprawnienie narodom ongiś ujarzmionym przez carat i związała je w jeden, by użyć określenia naszego poety, naród stu narodów. Ta nowa forma współzycia wolnych narodów jest niewątpliwie jedną z największych zdobyczy ludzkości.

Charakter Związku Radzieckiego jako pierwszego państwa socjalistycznego ze szczególną wyrazistością wystąpił w okresie wojny, a także występuje obecnie.

Gdy ponury topór faszystów zawisł nad całym niemal łądem europejskim, nad umęczonymi narodami Polski, Francji, Czechosłowacji, Grecji i innych krajów, gdy dzicz hitlerowska rwała się do bram Moskwy, jedynej wolnej wówczas stolicy w Europie, to właśnie Związek Radziecki rzucił wszystkie swe siły i mocą nie tylko swych tanków czy czołgów, ale i swych idei, płomienno patriotyzmu i ukochania wolności, zdruzgotał niezwykłą, zdawało by się, maszynę hitlerowskich Niemiec.

Głęboka przemiana, jakiej dzięki Rewolucji Październikowej uległo oblicze Związku Radzieckiego, posiada doniosłe znaczenie międzynarodowe.

Jak w czasie wojny Związek Radziecki był wielką siłą militarną, gospodarczą, polityczną i moralną, która zdecydowała o pokonaniu hitleryzmu, siłą będącą natchnieniem dla narodów w ich walce o wolność, tak obecnie, w czasie pokoju, jest Związek Radziecki tym mocarstwem, które wszystkie swe zasoby i siły oddaje sprawie walki o utrzymanie pokoju.

Jeśli świadomość postępowej i twórczej roli Rewolucji Październikowej przenika do najdalszych krańców kuli ziemskiej, niosąc otuchę klasie robotniczej i ludowi pracującemu w ich walce o wyzwolenie, to dla narodu polskiego zwycięstwo Rewolucji Październikowej, ma znaczenie zupełnie wyjątkowe.

Przyjaźń polsko-radziecka jest dziś czołową ideą państwa polskiego i narodu polskiego.

Dzieje się to tak dlatego, iż 32 lata temu dojrzały na terenach b. imperium rosyjskiego młode rewolucyjne siły, które na swych bojowych sztandarach wypisały hasło niepodległości Polski, przekreślając politykę grabieży i zaborów carskiej Rosji.

Na długo jeszcze przed imperialistyczną wojną 1914 — 1918 głosił Lenin z całą mocą tę prawdę, iż „nie może być wolny naród, który uciska inne narody“, a więc zasadę, iż wolność własnego narodu jest nierozzerwalnie związana z zaprzestaniem dyktowania woli innym narodom.

Prawdzie tej hołdował Lenin w swych teoretycznych dociekaniach przy omawianiu zagadnień narodowościowych, a także w swej praktycznej działalności rewolucyjnej.

Orędownikiem tych szczytnych i postępowych haseł obok Lenina był Stalin, który w 1913 r. w swej pracy o kwestii narodowościowej oświadczył, iż każdy naród ma prawo do samookreślenia, iż tylko sam naród ma prawo określić swój los.

Gdy rewolucja zwyciężyła, kierowana przez jej wielkich wodzów, partia bolszewicka hasła te z żelazną konsekwencją zapełnia żywą treścią.

Nazajutrz po wybuchu rewolucji, w dniu 8 listopada 1917 r. II-gi Zjazd Rad uchwalił dekret o pokoju, zawierający propozycję zawarcia powszechnego pokoju bez aneksji i odszkodowań oraz unieważniający wszelkie traktaty, które miały na celu przymusowe przyłączenie jakiegokolwiek narodu wbrew woli tego narodu.

W dniu 15 listopada 1917 r. ogłoszony został dekret, proklamujący prawo narodów Rosji do swobodnego samookreślenia, aż do całkowitego oddzielenia się i utworzenia samodzielnego państwa.

Dekret Rady Komisarzy Ludowych z 29 sierpnia 1918 r. uroczyście stwierdza, iż wszelkie umowy i akty zawarte pomiędzy rządem byłego państwa carów a rządami Królestwa Prus i monarchii austriacko-węgierskiej, dotyczące rozbiorów Polski, ze względu na ich sprzeczność z zasadą samostanowienia narodów i rewolucyjną świadomością prawną narodu rosyjskiego, uznającego niezaprzeczone prawo narodu polskiego do niepodległości i jedności, zostają tym dekretem unieważnione.

W ten sposób wzniosłe hasła, głoszone przez demokratów i rewolucjonistów rosyjskich XIX wieku, których działalność zbiegła się z takimiż dążeniami polskich rewolucjonistów, nie pozostały frazesem, lecz stały się rzeczywistością, co wypływało z istoty samej dokonanych w Rosji przemian i zachodzących w niej procesów społecznych.

Rewolucja Październikowa rozbiła carskie więzienie narodów i odsunęła od władzy imperialistyczny rząd Kiereńskiego. Ona to przyspieszyła wybuch rewolucji w Niemczech i Austrii oraz klęskę militarną mocarstw zaborczych. Ona to zniweczyła ten układ sił politycznych w Europie, który zakładał i powodował niewolę Polski. Zwycięski Rząd Rad pierwszy postawił realne sprawę niepodległości Polski.

Rewolucja Październikowa, rozsadzwszy carski system, rozbiwszy „wzwięzienie narodów“, musiała przekreślić i przekreśliła zaborczą politykę caratu względem innych narodów, a względem Polski przede wszystkim.

Deklaracja Rady Komisarzy Ludowych z 28 stycznia 1920 r. podpisana przez Lenina głosi:

„Rada Komisarzy Ludowych oświadcza, że polityka R. S. F. S. R. w stosunku do Polski, wychodząc nie z przypadkowych, chwilowych, wojennych czy dyplomatycznych kombinacji, a z niezachwianej zasady samookreślenia narodów, bezwarunkowo i bez żadnych zastrzeżeń uznawała i uznaje niepodległość i suwerenność Rzeczypospolitej Polskiej, i to uznanie od pierwszej chwili powstania państwa polskiego uważa za podstawę swych stosunków z Polską.“

I największym niewątpliwie grzechem rządów międzywojennych, a sanacyjnych w pierwszym rzędzie, powodowanych interesami klikki rządzącej i jej moco-dawców, kapitalistów i obszarników, było pchnięcie polityki zagranicznej Polski na manowce pilsudczyzny, po drodze zabójczej dla narodu polityki wrogości wobec Związku Radzieckiego, po drodze polityki porozumienia z hitlerowskimi Niemcami, polityki zdrady interesów narodowych. Ta właśnie polityka sanacyjnych wielkorządców doprowadziła do tragicznego września 1939 r.

Jeśli polityka wrogości wobec Związku Radzieckiego była źródłem niemocy Polski, to przyjaźń ze Związkiem

Radzieckim Odrodzonej Polski jest źródłem jej niestannego rozwoju i rozkwitu.

U podstaw przyjaźni polsko-radzieckiej tkwi niewątpliwie polska racja stanu.

Ale byłoby degradowaniem tej przyjaźni, gdybyśmy stosunki polsko-radzieckie ograniczyli tylko do racji stanu.

Ta racja stanu jest przedłużona, powiększona o dwa-ścieścia parę milionów serc polskich bijących z najgłębszą sympatią dla tego kraju i narodu.

Związek Radziecki stał się redutą wolności i twierdzą demokracji, co zaświadczyl w toku ostatniej wojny krwią swego żołnierza i tysiącami mogli rozsianych po całej Europie, szczególnie zaś obficie w Polsce.

W toku wojny z hitlerowskimi Niemcami miała Polska Związkowi Radzieckiemu nie tylko do zawdzięczenia, jak szereg innych narodów, walkę przeciwko Hitlerowi, ale i wszechstronną pomoc okazywaną przez rząd radziecki Związkowi Patriotów Polskich, I-szej Rzydzi im. Kościuszki, I Armii Polskiej.

Kategoryczne stanowisko ZSRR w sprawie naszych granic nad Odrą i Nysą, obrona wspólnych interesów na arenie międzynarodowej, wydatna pomoc gospodarcza — oto dalsze podstawy rosnącego na sile sojuszu polsko-radzieckiego.

Na wielkiej drodze demokracji ludowej ku socjalizmowi ZSRR, jego naród, jego bohaterka i niezłomna Wszechzwiązkowa Partia Komunistyczna i genialny wódz Generalissimus Stalin okazują Polsce dalszą braterską pomoc. Dzięki zwycięstwu socjalizmu w ZSRR, Polska nie jest osamotniona w swej walce o socjalizm, nie jest okrażona przez wrogi kapitalistyczne państwa. Poza niszczącymi, próbującymi cofnąć rozwój ludzkości, siłami imperializmu i faszyzmu, istnieje w świecie jeszcze większa niż tamte wielka materialna siła Związku Radzieckiego, twórcza i postępową, niosąca pomoc i otuchę wszystkim innym krajom w ich walce o socjalizm. Nasza droga do socjalizmu jest stosunkowo łatwiejsza, bo korzystamy z pomocy i doświadczeń ZSRR.

Sojusz polsko-radziecki ma więc szczególną treść, odróżniająca go od dotychczasowych sojuszków między państwami. Jest to trwały, braterski, serdeczny, nieprzemijający związek dwóch państw związanych wspólną, szczytną ideologią, sojusz wolnych narodów, związanych wspólną walką przeciw imperializmowi i podżegaczom wojennym.

Wielki autorytet Związku Radzieckiego, który niepomierne wzrósł w toku wojny, spowodował, że masy pracujące całego świata w czasach pokojowych widzą w socjalistycznym państwie wodza wszystkich sił postępowych ludzkości w toczącym się boju przeciw podżegaczom wojennym.

Pomiędzy zagraniczną polityką Związku Radzieckiego od jego powstania, a walką o pokój śmiało postawił znak równości.

Pierwszym dekretem państwa Rad był „Dekret o pokoju“.

W 1925 r. Stalin twardo określił cele radzieckiej polityki: „Podstawą polityki zagranicznej naszego rządu, stanowi idea pokoju. Walka o pokój, walka przeciwko nowym wojnom, demaskowanie wszelkich kroków czynionych dla przygotowania nowej wojny... — oto nasze zadanie“.

Niewątpliwym następstwem Rewolucji Październikowej jest to, iż raz po raz w świecie kapitalistycznym tworzą się wyrwy. Po krajach demokracji ludowej, które w wyniku wojny i wyzwolenia ich przez Armię Radziecką odrzuciły ustrój kapitalistyczny, a tym samym „opiekę“ państw imperialistycznych, wielkie demokratyczne Chiny w ostatnich tygodniach stanęły w szeregach państw demokratycznych, a więc postępowych, a więc idących naprzód, a więc rozszerzających niepomierne wielkie ideały ludzkości, ideały pokoju.

W gigantycznej walce prowadzonej obecnie o pokój przez siły postępu, wkład Październikowej Rewolucji jest wielki, gdyż Związek Radziecki w walce tej wysunął się na przodującą siłę. Siła Związku Radzieckiego pozwala patrzeć z ufnością w przyszłość sprawy pokoju.

JAN GOŁĘBIEWSKI

Przew. P. R. N. w Łowiczu

Elementy skutecznej działalności komisji kontroli na tle prac konkursowych

Materiały, zawarte w opracowaniach konkursowych konkursu przeprowadzonego przez dwutyg. „Rada Narodowa“ stanowią bardzo ciekawe i pouczające studium dla działaczy rad narodowych. W artykule niniejszym zajmę się **podkreśleniem** tych momentów z treści prac konkursowych, które decydowały o skuteczności i efektach akcji kontrolnej poszczególnych komisji kontroli społecznej.

1. Jasne określenie przedmiotu kontroli.

Każda komisja kontroli społecznej winna ustalić spis urzędów, instytucji i organizacji, podlegających kontroli komisji danego stopnia, oraz sporządzić zestawienie zagadnień, które powinny być pod obserwacją KKS np: akcja pomocy sąsiedzkiej, planowy system oszczędzania, akcja kontraktacyjna trzody itp.

2. Aktualność przedsiębranych kontroli.

Należy czuwać, aby kontrole były przeprowadzane we właściwym czasie, bo wówczas tylko skutek kontroli będzie pozytywny, np.: kontrola realizacji pomocy sąsiedzkiej najważniejsza będzie na początku robót polnych, a więc gdzieś w połowie kwietnia, bo wówczas będzie jeszcze czas na poprawienie sytuacji, jeżeli gdziekolwiek nie został rozpracowany plan pomocy sąsiedzkiej.

Nieaktualną byłaby natomiast kontrola pomocy sąsiedzkiej w listopadzie, wtedy skutek takiej kontroli jest znikomym. Nie będzie również aktualną kontrola stanu zasiewów w miesiącu styczniu, kiedy pola są śniegiem pokryte, albo kontrola stanu gospodarki gminnej za II kwartał w miesiącu maju czy październiku. W pierwszym wypadku jest za wcześnie, a w drugim — za późno.

3. Realny plan kontroli na określony czasokres.

Plan kontroli powinien być nie za szczupły, ani zbyt przeładowany. Podstawą do opracowania planu kontroli winna być liczba urzędów, instytucji i organizacji, oraz zestawienie ilości zagadnień, jakie mamy do skontrolowania. Należy brać przy tym pod uwagę ilość kontroli przewidzianych dla każdej instytucji czy organizacji w przeciągu roku. Następnie rozbić plan roczny na kwartały i dostosować liczbę zespołów kontrolujących do ilości przewidzianych kontroli, planując dla każdego zespołu kontrolującego nie więcej jak 2 — 3 dni w miesiącu. Bowiem w komisji kontroli społecznej znajdują się ludzie pracy i ich zajęcia zawodowe nie pozwolą im na poświęcenie więcej czasu jak 2 — 3 dni w miesiącu na ten cel.

4. Systematyczność i ciągłość działalności kontrolnej.

Nie może być skoków w działalności KKS, które się przejawiają w ten sposób, iż w jednym miesiącu komisja przeprowadzi 11 kontroli, a potem przez 2 miesiące nie ma żadnej pozycji, potem znów zryw i dłuższa przerwa. Taka działalność KKS jest przypadkowa i nie może dać dobrych rezultatów. Wynika to albo z wadliwości planu, albo z zaniedbań członków komisji. System taki trzeba zwalczać i tak sprawę opracować, by doprowadzić do systematycznej i ciągłej pracy KKS.

5. Dokładność kontroli.

Spotyka się nieraz takie fakty, że jeden zespół kontrolujący w przeciągu 4-ch godzin skontrolował 3 instytucje. Dowodzi to pobieżności w działaniu KKS i niepoważnego podejścia do czynności kontrolnych. Zrozumiała rzecz, że tego rodzaju działalność kontrolna nie daje żadnych korzyści i podrywa autorytet rady narodowej; kontrole winny być dokładne i wnikliwe, a wówczas dają zamierzony wynik.

6. Odpowiedni dobór ludzi w K.K.S.

O powodzeniu każdej akcji decyduje najczęściej odpowiednio dobrany człowiek, któremu przeprowadzenie tej akcji powierzamy.

Komisje kontroli społecznej winny zbierać ludzi o zdecydowanym obliczu klasowym i możliwie dużym wyrobieniu społecznym — cechować ich przy tym winno duże poczucie rzetelności i sprawiedliwości. Muszą to być ludzie nie zrażający się przeciwnościami, ale mieć własną zdecydowaną linię podyktowaną troską o poszanowanie dobra i interesu publicznego. Praca bowiem komisji kontroli społecznej najeżona jest wielkimi trudnościami, wynikającymi z oporu elementów przeciwnych ustrojowi lub ukrywających swoje mactwa.

7. Zapewnienie pomocy rzeczoznawców.

W skład KKS wchodzić ludzie pracy o większym jedynie uspołecznieniu. Kontrola natomiast niektórych obiektów wymaga pewnego przygotowania fachowego, np: badanie ksiąg kasowych, czy jakieś specjalne objekty — jak: warsztaty mechaniczne itp. Stąd każda komisja kontroli społecznej w takich wypadkach winna dobierać do zespołu kontrolującego ludzi spoza rady, rzeczoznawców dla danego obiektu kontrolowanego.

8. Współdziałanie z kontrolą resortową.

Są dość liczne przypadki, w których celowe jest łączenie działalności kontroli społecznej z kontrolą resor-

tową, bo wówczas w akcji kontrolnej wiąże się czynnik społeczny z czynnikiem fachowym i wtedy skuteczność takiej kontroli jest niewątpliwa.

Jak do tej pory jednak współdziałanie to niecałkowicie jeszcze jest zrealizowane. Przebija to z prac konkursowych.

9. Prawidłowe ułożenie współpracy z organizacjami masowymi.

Współpraca KKS z organizacjami masowymi jak: Związki Zawodowe, Związek Samopomocy Chłopskiej Ligi Kobiet, Związek Młodzieży Polskiej itp. — wpływa dodatnio na celowość przedsięwziętych kontroli. Po pierwsze — łączność z tymi organizacjami sprzyja uzyskaniu odpowiednich informacji o stosunkach panujących w różnych dziedzinach życia społecznego i gospodarczego i po drugie — organizacje masowe zasilają wartościowym elementem skład stałych KKS, a w akcjach szerokich doraźnie pomagają w przeprowadzeniu kontroli przez odkomenderowanie potrzebnej ilości ludzi do przeprowadzenia tej czy innej akcji.

10. Znajomość ustaw i zarządzeń oraz regulamin KKS.

Dla dobrego wykonania zadań KKS. — członkowie komisji kontroli społecznej winni znać przede wszystkim regulamin komisji kontroli społecznej, co utrzymuje i zapewnia KKS właściwy kierunek jej działalności. Nadto wielce pożądaną jest rzeczą śledzenie i znajomość ustaw i zarządzeń regulujących życie w Odrodzonej Polsce Ludowej, co niewątpliwie dodatnio wpływa na właściwy styl pracy komisji i czyni jej działalność owocniejszą.

11. Żywa inicjatywa przewodniczącego KKS

Motorem owocnej działalności KKS jest żywa inicjatywa przewodniczącego komisji. Od tego zależy w dużym stopniu ciągłość i celowość działania KKS. Jeżeli w zespole ludzi komisji kontroli społecznej zawodzi ten czy inny członek komisji, to można to jeszcze wyrównać, ale gdy przewodniczący KKS nie przejawia inicjatywy i przejęcia się pracą KKS — to działalność kontrolna rady narodowej załamuje się i traci właściwy swój sens.

Stąd pozycja przewodniczącego KKS jest kluczową pozycją. Zajmować to stanowisko może człowiek o znacznym poczuciu odpowiedzialności.

12. Dokładne rozpracowanie protokołów z kontroli.

System pracy komisji kontroli społecznej przewiduje iż komisja na podstawie protokołów z kontroli zgłasza wnioski na prezydium rady, która z kolei nadaje dalszy bieg sprawom wynikającym z kontroli. Stąd też dokładne przepracowanie materiałów i trafne ujęcie wniosków ułatwi pracę prezydium rady i wpływa na skuteczność kontroli, prezydium rady bowiem podejmuje decyzję w tych sprawach najczęściej po linii wniosków KKS jako swego organu — obdarzonego zresztą całkowitym zaufaniem, bowiem skład KKS jest powoływany przez plenum rady.

13. Odpowiednie pokierowanie dalszym biegiem spraw wynikających z kontroli.

Prezydium rady po otrzymaniu protokołów kontrolnych wraz z wnioskiem KKS decyduje o dalszym biegu spraw, a więc o ile stwierdzone są nadużycia lub jakieś

szkodnictwo przekazuje sprawę do władz prokuratorskich, lub komisji specjalnej bądź do władz zwierzchnich kontrolowanego urzędu lub instytucji. Jeżeli natomiast zostały stwierdzone jakieś niedociągnięcia lub błędy, wydaje odpowiednie zalecenia kontrolowanej jednostce, informując równocześnie o tym władze nadrzędne kontrolowanego urzędu lub instytucji.

14. Szybka egzekutywa wyników kontroli.

Rzeczą prezydium rady jest, aby konsekwencje wynikające z kontroli były możliwie szybko wyegzekwowane. Ma to dodatnie znaczenie, tak dla zapobiegania dalszym nadużyciom, jak i dla usprawnienia działalności odnośnych instytucji czy urzędów i wreszcie podnosi autorytet rad narodowych jako organu władzy ludowej.

15. Kontrola działalności i instruowanie niższych ogniw kontrolnych.

Sprawność działania niższych ogniw kontrolnych, jakimi są gminne komisje kontroli społecznej w sto-

sunku do stopnia powiatowego, a powiatowe w stosunku do wojewódzkich — polepsza systematyczna kontrola przez organa nadrzędne, oraz przeprowadzanie odpraw i konferencji szkoleniowych dla członków KKS.

16. Przygotowanie narybku spośród młodzieży Z.M.P. do prac kontrolnych.

Zasluguje na uwagę praktyka Pow. Komisji Kontroli Społecznej we Włoszczowie, która dla przygotowania sobie odpowiedniego narybku do KKS — zaprasza do współdziałania w akcjach kontrolnych młodzież Z.M.P., która asystuje przy kontrolach — przygotowując się w sposób praktyczny do pracy w KKS.

Tych oto 16 elementów przebiegało się poprzez działalność komisji kontroli społecznej, które uczestniczyły w konkursie. Sądzę, że pozbieranie tych elementów z prac konkursowych (z których to prac, kilka zostało nagrodzonych lub wyróżnionych) i odpowiednie usystematyzowanie tych istotnych zasad kontroli może się przydać innym komisjom kontroli społecznej do właściwego ułożenia programu ich pracy i przyczynić się do ułatwienia oraz do usprawnienia tej pracy.

Dr D. BORENSZTAJN

V Dyr. Dep. w Min. Zdrowia

Położne na wsi

Obecnie na 3.000 istniejących gmin — w 1.300 gminach nie ma położnej. Znaczy to, że 170.000 niemowląt rodzi się bez żadnej opieki położniczej.

Jest rzeczą znaną, że śmiertelność na wsi jest znacznie większa, niż w mieście. Zadanie, przed którym stoi na wsi służba zdrowia da się zreasumować do 2 punktów:

- 1) obniżenie zapadalności,
- 2) obniżenie śmiertelności wśród matek rodzących i niemowląt.

Aby osiągnąć powyższy cel, należy otoczyć opieką kobiety ciężarną, zapewnić jej poród w warunkach higienicznych, przy pomocy odpowiednio wykwalifikowanej osoby, oraz pouczyć matkę o najbardziej elementarnych zasadach racjonalnego pielęgnowania i karmienia.

Osiągnięcie tego celu wymaga długiej pracy w kierunku przezwyciężenia przesądów i przyzwyczajzeń powstałych w ciągu wieków, a także w kierunku zorganizowania sieci instytucji obejmujących wieś.

Pierwszym krokiem w tym kierunku jest zapewnienie takiej liczby położnych dla ludności wiejskiej, aby jedna położna przypadała na 5000 mieszkańców. W gminach, w których liczba mieszkańców dochodzi do 15 — 18 tys., należy zaangażować 3 położne. Natomiast gminy, których liczba mieszkańców nie przekracza 1000, powinny być objęte przez położne sąsiedniej gminy.

Mając w gminie położną możemy zapewnić:

- 1) pomoc rodzącej kobiecie przez personel wykwalifikowany,

- 2) szczepienia ochronne niemowląt przed chorobami zakaźnymi,

- 3) pouczanie matek o pielęgnowaniu i karmieniu niemowląt.

- 4) rozdział wyprawek,

- 5) rozdział witamin i tranu (skuteczne zwalczanie krzywicy u dzieci).

Położna może również — tam gdzie nie ma pielęgniarki — zbierać w pewnych dniach kobiety i dzieci wymagające opieki lekarskiej, a dojeżdżający lekarz udzielałby im porad.

Z powyższego widać, że rola, którą powinna położna odegrać na wsi, jest bardzo poważna. Położna na wsi, to jest niezbędny załączek szerszej opieki lekarskiej, którą z czasem zapewni gminny ośrodek zdrowia.

Obecnie jest w kraju sytuacja tego rodzaju, że w miastach istnieje nadmiar położnych; jest ich więcej, niż wymagają tego potrzeby rodzących kobiet. Na wsi natomiast, jak widzimy z cyfr wyżej podanych, 1.300 gmin, czyli 6.5 miliona ludności nie posiada położnych.

Nie jest rzeczą prostą zwerbować 1.300 położnych dla wsi. Niemal wszystkie położne, które udadzą się na wieś żyją obecnie w miastach i często są związane z tym miastem więzami nie dającymi się łatwo zerwać: np. mąż jest zatrudniony w tym mieście, dzieci uczęszczają tam do szkół itp. Tym niemniej należy przewidzieć, że w najbliższej przyszłości nastąpi napływ położnych do gmin wiejskich. Będzie to świadczyło o wysokim poczuciu obowiązku oraz o docenianiu doniosłości tego zagadnienia przez położne.

Z chwilą, gdy sekcje położnych Związków Zawodowych same przystępują do rozwiązania tego problemu, należy się spodziewać szybkich wyników.

Rekrutacja położnych jest zadaniem niezmiernie trudnym i wymagającym wielkiego wysiłku. Każda położna, udająca się na wieś, przedstawia dla wsi cenny kapitał, którego nie wolno zmarnować.

Położna, która po dniu 15. października przesiedli się z miasta na wieś otrzyma od Ministerstwa Zdrowia 44.000 zł. (30.000 zł. — tytułem pokrycia kosztów przesiedlenia + dodatek 14.000 zł. — wysokość jednorazowych poborów). Poza tym Ministerstwo Zdrowia wypłaci w r. 1949 każdej nowozaangażowanej położnej, dla której samorząd nie posiada kredytów, 14.000.— zł. miesięcznie, jako uposażenie według VII grupy uposażeń dla pracowników służby zdrowia.

Zarząd gminy, w interesie której cała ta akcja jest przeprowadzana, powinien położną otoczyć opieką i stworzyć jej takie warunki, aby praca jej była jak najbardziej wydajna.

Pierwszym warunkiem osiedlenia się położnej w gminie jest dostarczenie przez zarząd gminny mieszkania.

Drugi warunek do spełnienia, to zaangażowanie położnych z dniem 1 stycznia tam, gdzie to dotychczas nie zostało przeprowadzone i zapewnienie im przez powiatowe związki samorządowe uposażenia według VII grupy uposażeń dla pracowników służby zdrowia.

Wstawienie kredytów na ten cel jest absolutnie konieczne, ze względu na to, że Ministerstwo Zdrowia nie posiada żadnych na ten cel w r. 1950. Brak tych kredytów w budżecie samorządowym nie tylko, że uniemożliwi zaangażowanie nowych położnych, ale może się przyczynić do opuszczenia stanowisk już objętych przez położne.

Zarządy gmin są obowiązane zawiadomić natychmiast o posiadaniu mieszkania dla położnych Urząd Wojewódzki, Wydział Zdrowia oraz Zw. Zaw. Pracowników Służby Zdrowia w mieście wojewódzkim. Wiadomość ta będzie bardzo cenna dla organizatorów rekrutacji położ-

nych i pozwoli na przyspieszenie całej akcji. Z chwilą przyjazdu do gminy, położna powinna niezwłocznie objąć mieszkanie jej przeznaczone i przystąpić do pracy na terenie gminy. Z danych otrzymanych od położnych wynika, że w niektórych gminach czynsz za komorne, pobierany przez zarząd gminy, jest bardzo wysoki. Wobec położnych należy stosować ustalone stawki dla pracowników, według metrażu oddanego do użytkowania.

Do obowiązków położnej należy:

- 1) odbiór porodów (przynajmniej 5—6, w zależności od wielkości gminy),
- 2) pouczanie kobiet ciężarnych i karmiących o higienie ciąży oraz o zasadach pielęgnowania i karmienia,
- 3) przeprowadzanie szczepień ochronnych u noworodków,
- 4) podniesienie ogólnej higieny otoczenia.

Jak widzimy z powyższego, zakres działania położnej jest szeroki i wywiązanie się z tego zadania wymaga wielkiego wysiłku.

Dotychczas „babka“ odbierała porody, — oraz robiła wykwalifikowana położna. Położna poucza kobiety o całym szeregu zasad higieny, do których kobiety w terenie mają mało zufania. Nie jest też wykluczone, że w niektórych gminach będzie można zauważyć niechęć lub uprzedzenie do położnej, co może w znacznym stopniu utrudnić jej pracę. Zadanie zarządu gminy i organizacji społecznych polega na przewyciężeniu tej niechęci i uprzedzenia, na okazaniu pomocy położnej w jej trudnej i pożytecznej pracy.

Samorządy powinny zdać sobie sprawę z tego, że akcja zaangażowania położnych dla wsi jest częścią ogólnej polityki Polskiej Ludowej, polityki nacechowanej troską o człowieka, polityki dążącej do podniesienia stanu zdrowia kobiet rodzących oraz do zmniejszenia śmiertelności wśród niemowląt i małych dzieci. Nie ulega wątpliwości, że właściwa ocena doniosłości tej sprawy przez samorządy, przyczyni się do radykalnego polepszenia warunków higienicznych na wsi.

Kontrola społeczna w sklepie Z. S. Ch.

Stosunki panujące w wielu sklepach spółdzielczych na wsi obrazuje najlepiej mały przykład, charakterystyczny wnętrze przeciętnego sklepu wiejskiego.

Sklep, jak to sklep na wsi. Drewniak, półka i deska zamiast lody. Wnętrze wypełnione towarami: trochę konfekcji, tekstylii, śledzie obok cukru, nafta z makaronem w jednej przegródce, płótno przysypane mąką. W pewnych wioskach urządzenia bardziej zaniedbane, półki jeszcze uboższe, a także brudne. To powoduje, że chłop zamiast iść do spółdzielni zaopatruje się w artykuły w sklepikach prywatnych.

W uregulowaniu tych palących zagadnień spółdzielczych powinna wziąć czynny udział komisja kontroli społecznej przez umiejętne przeprowadzenie kontroli tych spółdzielni, a przede wszystkim przez zwrócenie bacznej uwagi na małe spółdzielnie wiejskie.

W celu systematycznego utrzymania nadzoru komisja kontroli gminnej rady narodowej powinna przychodzić do sklepu, zwracając uwagę na czystość w sklepie, uprzejmość, sprawność działania i znajomość pracy

personelu, na to, czy artykuły pierwszej potrzeby są sprawiedliwie rozprowadzane.

Dużą pomocą w sprawowaniu funkcji kontrolnych komisji kontroli społecznej w dozorze nad działalnością organów spółdzielczych mogą być skrzynki załóżone w gminie, które umocowane na widocznym miejscu umożliwią wszystkim mieszkańcom wsi składanie w każdym czasie wniosków, próśb i zażaleń, które mogą stać się cennym materiałem dla komisji kontroli społecznej i przyczynić się do zlikwidowania wszystkich niedociągnięć w rozdziale towarów na wsi, a w konsekwencji uszczęplą małe i średniorolnego chłopca od wyzysku wiejskich sklepów prywatnych.

Komisja kontroli społecznej, spostrzegając pewne błędy i braki winna reagować natychmiast, przysyłając protokół ze swymi wnioskami pokontrolnymi do prezydium gminnej rady narodowej, którego zdaniem będzie z kolei przesłanie spostrzeżeń i wniosków komisji kontroli społecznej do władzy wykonującej nadzór nad działalnością spółdzielni wiejskich

W. S.

Gospodarka drogowa gminy w 1948 roku

Praca konkursowa

W rozpisany przez dwutygodnik „Rada Narodowa“ konkursie Gminna Rada Narodowa w Wałowicach pow. Rawa Mazowiecka, uzyskała pierwszą nagrodę w sumie 500 tys. zł. do dyspozycji prezydium tejże rady na wykonanie podstawowych celów gminy. Sąd Konkursowy przyznał tę nagrodę za „planową organizację pracy w dziedzinie dróg oraz kontroli spo-

lecznej, wszechstronne uwzględnienie zagadnień drogowych, szczególnie wnikliwą kontrolę społeczną i prawidłową organizację współpracy gminnej rady narodowej z masami“.

Gminna Rada Narodowa w Wałowicach zgłosiła na konkurs dwie prace — jedna z nich pt.: „Gospodarka drogowa gminy w 1948 roku“ — drukujemy w całości:

I. Wykaz dróg gminnych

L. P.	Nazwa drogi (punkt pocz. i końcowy)	Długość w km.	Szerokość w m.	Nawierzchnia twarda		U w a g i Oznac. pozos. naw.
				Bruk m.	Tłuczniowa m.	
1.	Kurzeszyn — Przewodowice	2,5	4	—	—	gruntowa
2.	Kurzeszyn — Helenów — Zagórze	4,9	4	150	—	„
3.	Żydowice — Konopnica — Kaleń	9,3	6	3700	—	„
4.	Żydowice — Rawa Mazowiecka	1,6	4	—	—	„
5.	Wilkowice — szosa Skierniewice — Rawa	9,6	6	1500	—	„
6.	Wilkowice — Zglinna Duża i Mała	5,0	4	—	—	„
7.	Zglinna — Kępina — Rosocha — Kurzeszyn	7,6	4	700	2300	„
8.	Wołuczka — Rossocha — Przewodowice	10,1	4	—	—	„
9.	Pokrzywna — Linków — Wojska Nowa i Stara	6,0	4	200	—	„
10.	Linków — Rossocha	1,0	4	—	—	„
11.	Wałowice — St. Dwór — Janolin — Linków	4,5	4	—	—	„
12.	Pokrzywna — Rossocha Majątek	2,5	4	—	—	„
13.	Pokrzywna — szosa Rawa — Skierniewice	1,5	4	—	—	„

II. Działalność Gminnej Komisji Drogowej w 1948 roku

- W m-cach styczniu i lutym 1948 r. Gminna Komisja Drogowa zbadała szczegółowo stan dróg gminnych, uwzględniając potrzeby terenowe i życzenia społeczeństwa. Z dokonanych prac G. K. D. przedłożyła odpowiednie sprawozdanie Prezydium Gminnej Rady Narodowej, które z kolei skierowało zebrany materiał Zarządowi Gm. z poleceniem opracowania planu robót drogowych — szarwarkowych, projektu preliminarza i statutu na 1948 r.
- W dniu 25 sierpnia 1948 r. Gminna Komisja Drogowa objechała i zbadała wszystkie drogi, mosty i przepusty, gdzie była prowadzona praca szarwarkowa i za gotówkę, sprawdzając efekt wykonanych prac.
- W dniu 17. XI. 1948 r. G. K. D. odbyła posiedzenie, na którym postanowiła wystąpić z wnioskiem do GRN o częściową zmianę uchwalonego preliminarza robót drogowych na 1949 r., oraz w sprawie wystąpienia do Urzędu Wojewódzkiego Łódzkiego o zwolnienie kamienia gminnego znajdującego się przy młynie WUZ w Żydowicach na dokończenie 100 m. bruku na drodze Żydowice, łączącej autostradę Warszawa — Piotrków z szosą Rawa — Skierniewice w ramach uczczenia Kongresu Zjednoczenia Klasy Robotniczej.

III. Opracowanie planu robót drogowych — szarwarkowych i statutu oraz projektu preliminarza robót na 1948 r. przez Zarząd Gminny.

Na podstawie otrzymanych sprawozdań Gminnej Komisji Drogowej Zarząd Gminny opracował plan robót szarwarkowych, statut i preliminarz robót drogowych — szarwarkowych na 1948 r., który po przepracowaniu przez Prezydium Gminnej Rady Narodowej przedłożony został na plenarnym posiedzeniu Gminnej Rady Narodowej w dniu 19. III. 1948 r. z wnioskiem o powzięcie uchwały.

IV. Uchwalenie preliminarza robót drogowych — szarwarkowych na 1948 r. przez Gminną Radę Narodową.

Gminna Rada Narodowa na plenarnym posiedzeniu w dniu 19. III. 1948 r. po dokładnym omówieniu i przepracowaniu przedłożonych: planu robót drogowych — szarwarkowych na 1948 r., projektu preliminarza i statutu oraz po wysłuchaniu wniosków Prezydium Gminnej Rady Narodowej i Gminnej Komisji Drogowej zatwierdziła przedłożony plan robót, statut i uchwaliła preliminarz robót drogowych — szarwarkowych na 1948 r., a mianowicie;

PLAN ROBÓT DROGOWYCH – SZARWARKOWYCH NA ROK 1948

L. p.	Treść	Potrzebna ilość dniówek pieszych	Równowartość pieniężna	U w a g i
1.	Budowa dróg gminnych (750 m. b. bruku) . . .	3400	510000 zł.	potrzeba got. 140250 zł.
2.	Remont dróg gminnych	5500	825000 „	
3.	Budowa i remont mostów i przepustów	500	75000 „	budowa mostu w Żydomicach
4.	Dostawa 333 m ³ kamienia	2000	300000 „	
5.	Pomoc przy budowie szkoły w Kurzeszynie	700	105000 „	
6.	Na drogi powiatowe Zw. Samorz.	850	127500 „	Stosownie do uchwały PRN
7.	Melioracja rowów	550	82500 „	Osuszanie łąk i pastwisk
Razem		13500	2025000 zł.	

Uchwalony preliminarz robót drogowych – szarwarkowych na 1948 rok

W Y D A T K I

L. p.	Treść	Ogólny koszt robót	Potrzebna dniówek pieszych	Równowartość pieniężna	Potrzebna gotówki objaśnienia
1.	Budowa dróg gminnych (750 m. b. bruku)	726750 zł.	3400	510000 zł.	216750 zł.
2.	Remont dróg gminnych	825000 „	5500	825000 „	—
3.	Diety i koszty podróży	80000 „	—	—	80000 „
4.	Wydatki kancelaryjne	31475 „	—	—	31475 „
5.	Budowa i remont mostów i przepustów	355000 „	500	75000 „	280000 „
6.	Dostawa 333 m ³ kamienia	300000 „	2000	300000 „	—
7.	Pomoc przy budowie szkoły	105000 „	700	105000 „	—
8.	Na drogi powiatowe	127500 „	850	127500 „	—
9.	Melioracja rowów	82500 „	550	82500 „	—
10.	Utrzymanie nadzorczy drogowego	104000 „	—	—	104000 „
11.	Utrzymanie technika drogowego	11675 „	—	—	11475 „
Razem		2748700 zł.	13500	2025000 zł.	723700 zł.

D O C H O D Y

L. p.	Treść	W gotówce	Świadczenia w naturze zł	Razem zł	U w a g i
1.	Świadczenia w naturze		2025000	2025000	
2.	Z budżetu gminy	661475		661475	
3.	Zaległe świadczenia w naturze	62225		62225	
Razem		723700	2025000	2748700	

V. Zatwierdzenie preliminarza robót drogowych – szarwarkowych na 1948 r. przez Władze Nadzorcze

Uchwalony przez GRN preliminarz robót drogowych-szarwarkowych zatwierdzony został przez Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Rawie Mazowieckiej, decyzją z dnia 4. X. 1948 r. Nr 1 4/161/48.

VI. Wykonanie robót drogowych – szarwarkowych w 1948 roku

L. p.	T r e ś ć	Budowa dróg m. b.	Remont dróg m. b.	Nawieziono kamienia m ³	Ogółem zużyto dni pieszych	Równo-wartość pieniężna	% wykona-nia w stos. do prelim.
1.	Brukowanie: wykon. bruku o 4 m ³	1050					140
	Roboty ziemne:						
1.	Wykonano wykopów na drog. gmin		120				
2.	„ nasypów „ „ „		853				
3.	Nawieziono gliny na drogi gminne		920				
4.	Sprofilowano dróg gminnych . . .		2300				
5.	Zremontowano „ „ . . .		1500				
6.	Wyźwirowano „ „ . . .		2000				
7.	Okopano rowami dróg gminnych . .		4250				
	Nawiezienie kamienia do bruk.						
1.	Nawieziono systemem szarwarkowym			384,5			
2.	Zekupiono za gotówkę			121,5			
3.	Kamień własny			60,0			170
	Razem	1050	11943	569	8490	2292300	

VII. Budowa i remont mostów i przepustów

- Wybudowano most drewniany w Żydomicach na rzece Rawce długości 15,50 m. szerokości 6 m.
- Wybudowano 3 przepusty betonowe (Wałowice, Julianów i Wołuczka)
- Wyremontowano gruntownie most na drodze Pokrzywna — Julianów o długości 16 m. szerokości 6 m.

VIII. Ogółem wydatkowano z działu V budżetu Zarządu Gminnego:

- Na wybrukowanie . . . . . 506220 zł.
- Na budowę mniejszych mostów i przepustów . . . . . 393315 „
- Na remont mostów i przepustów. . . . . 71233 „

Razem 970468 zł.

IX. Ważniejsze osiągnięcia:

W ramach uczczenia Kongresu Zjednoczenia Klas Robotniczej.

- ugłębiono 112 m. b. bruku na drodze w Żydomicach, który miał być wykonany dopiero w 1949 r. przez co o rok wcześniej uzyskano już połączenie dróg: autostraty Warszawa — Piotrków z szosą Rawa Mazow. — Skierniewice.
  - Mieszkańcy gromady Zagórze samorzutnie, poza wymiarem szarwarku, dobrowolnie wykonali 180 dniówek pieszych na drodze w Zagórzcu, uzyskując efekt budowy 50 m. b. bruku.
- X. Gminna Rada Narodowa, gminy Wałowice przez żywe współdziałanie ze społeczeństwem nie ustaje w dalszym ciągu w pracy nad wzbudzeniem poczucia obowiązku i zrozumienia wśród miejscowej ludności. dlatego też zbiera owoce samorzutnego deklarowania i dobrowolnego obciążania się pracą na drogach gminnych. Ulepszenie obecnie istniejącego stanu dróg stanowi warunek podniesienia kultury, przez możliwość szybszego połączenia się z innymi środowiskami ludzkimi. Prezydium Gminnej Rady Narodowej, jednocześnie stwierdza, że zrozumienie to, wśród społeczeństwa tutejszej gminy rośnie z dnia na dzień, przybierając coraz szersze rozmiary, co daje nadzieję szybkiej odbudowy dróg.

z. WAJKERT

Członek Woj. R. N.
w Wroławiu

Jak Wrocławskie Woj. R. N. przełamuje trudności w tegorocznej akcji „remontowej”

W dniu 14 października 1949 r. odbyło się nadzwyczajne posiedzenie Wrocławskiej Woj. RN, na którym omówiono dotychczasowy przebieg prac remontowych wskazanych w ramach dotacji Rady Państwa i Centralnego Funduszu Gospodarki Mieszkaniowej na poprawę komunalnych warunków bytu klasy robotniczej.

Na odbytym plenum złożyli sprawozdania z dotychczasowej działalności: Przewodniczący Wojewódzkiej, Wałbrzyskiej i Wrocławskiej Komisji Nadzwyczajnej.

Z wygłoszonych sprawozdań wynikało, że do prac remontowych przystąpiono dopiero od drugiej połowy września br. Jakkolwiek już w lipcu br. przyszły z Warszawy konkretne wytyczne w tej sprawie. Choć 19. VII. powołana została Wojewódzka Komisja Nadzwyczajna — robota ruszyła dopiero przed miesiącem.

Dlaczego? — oto pytanie, które się nasuwa. — Poślizgnięcie Wojewódzkiej Komisji Nadzwyczajnej i jej beczynność były zasadniczym czynnikiem, który nadał

takie zóźnie tempo tegorocznej akcji. Za „przykładem“ słabej pracy Wojewódzkiej Komisji Nadzwyczajnej nastąpiła w terenie demobilizacja aktywu społecznego i administracyjnego. Zainteresowanie sprawą akcji remontowej samego Prezydium Woj. RN ograniczyło się do spraw formalnych. Takiego stanu rzeczy nie można było długo ukrywać. Alarm władz centralnych przyszedł nam z wielką pomocą. Trzeba było tę sprawę postawić na nadzwyczajnym plenum, W.Woj. RN, by dać należytą odprawę dotychczasowemu nieróbstwu.

Niewiściwie przystąpiono do pracy na odcinku typowania obiektów do remontu. We Wrocławiu Komisja Nadzwyczajna kilkakrotnie zmieniała typowane obiekty, w rezultacie czego dopiero w połowie października podano Kancelarii Rady Państwa ostateczną listę budynków do remontu, która w porównaniu z pierwszą wysianą listą z lipca br. wskazuje, że jedna trzecia część zapodanej pierwotnie ilości obiektów podczas trzymiesięcznego typowania uległa zmianie. Powyższe fakty świadczą o tym, że sprawa typowania obiektów to zasadnicza rzecz. Trzeba przy typowaniu uwzględniać wszystkie warunki, jak przydatność obiektów w hierarchii potrzeb, koszt remontu, organizację pomocy społecznej itp.

Pracą Wrocławskiej Komisji Nadzwyczajnej słabo kierowało Prezydium MRN. Częstokroć nowe koncepcje Komisji Nadzwyczajnej były przedkładane Prezydium w ostatecznym terminie lub po fakcie rozpoczęcia robót w obiekcie, przez co z konieczności trzeba było ulegać jej sugestiom. Brak wiaśnie systematycznej kontroli pracy Komisji Nadzwyczajnej przez MRN m. Wrocławia wykazał, że Miejska Rada Narodowa nie nadążała za tempem, jakie należało utrzymać, przy sprawnym kierowaniu akcji. Komitety Blokowe i Komisje Samorządu Dzielnicowego zostały dopiero zmobilizowane w połowie października.

Zabierając głos w dyskusji na plenum W.Woj. RN nad sprawozdaniami z przebiegu akcji remontowej Przewodniczący MRN m. Wrocławia samokrytycznie ustosunkował się do popełnionych niedociągnięć. Szczera samokrytyka Przewodniczącego MRN utwierdziła plenum w przekonaniu, że Prezydium MRN m. Wrocławia wyciągnie z dotychczasowej roboty właściwe wnioski i zrobi wszystko, by ujawnione na terenie Wrocławia błędy zostały jak najszybciej naprawione.

Na odcinku łamania przeszkód przez Powiatowe Komisje Nadzwyczajne w uzyskaniu zaopatrzenia materiałowego, potrzebnego do wykonania prac remontowych, przedstawiciele powiatów wyjeżdżali często do różnych, czasem odległych miejscowości do branżowych central zaopatrzenia, celem uzyskania zwolnień na reglamentowane niektóre materiały budowlane. Jakkolwiek sprawa zaopatrzenia materiałowego została centralnie pozytywnie załatwiona, to jednak centrale zbytu materiałów budowlanych czy elektrycznych oraz „PAGED“ utrudniały wykonanie tych zarządzeń na naszym terenie.

Na podstawie sprawozdania terenowych komisji nadzwyczajnych można określić, że najgorzej idzie przebieg akcji remontowej na odcinku mobilizacji szerokich rzesz mas pracujących do społecznej pomocy dla przyspieszenia wykonania podjętych robót. Przykładów społecznej pomocy w akcji remontowej do połowy paź-

dziernika mamy niestety nie wiele, jak na uprzemysłowiony teren Dolnego Śląska. Załoga Państwowej Fabryki Wełny Czesankowej na Pilczycach we Wrocławiu dostarczyła 120 roboczo-godzin przy naprawie drogi, po której MZK dowożą samochodami robotników do fabryk. Trzykrotnie czternastu robotników tej fabryki od 2 — 3 godzin dziennie przepracowało ochotniczo przy remoncie tej drogi, a dyrekcja fabryki użyczyła samochodu na dowóz materiałów. Dziś droga jest wyremontowana. Z uznaniem patrzy reszta załogi na tych, którzy przyczynili się do naprawy. Mieszkańcy dzielnicy Maślice — Pilczyce, dostarczyli transportu konnego do przewozu materiałów drogowych na sumę 68.000 zł. Uczniowie szkoły zawodowej przy Pa-Fa-Wag-u przepracowali dotychczas około 1.000 roboczo-godzin przy naprawie drogi na kolonii robotniczej Wrocław — Muchobór Mały. Poprzez współzawodnictwo, podczas wykonywania tych prac kilku z nich otrzymało tytuł przodownika pracy, a najlepsi z nich otrzymają nagrody w postaci mundurów „Służby Polsce“. Na terenie pow. ząbkowickiego w Złotym Stoku brało udział przy naprawie rurociągu wodociągowego 40 robotników niewykwalifikowanych przez okres 12 dni, a w Ząbkowicach wykonano 77 roboczodniówek na sumę 200.000 zł. Oto przykłady świadczące o właściwym zrozumieniu i podejściu do tego zagadnienia ze strony klasy robotniczej.

Przy sporej ilości prowadzonych robót remontowych czynnik społeczny dotychczas udziału nie bierze. Przy analizie przyczyn takiego zjawiska okazało się, że jednym z powodów jest niechęć niektórych przedsiębiorstw budowlanych do okazywanej pomocy społecznej. Oto przykład jak wróg klasowy pod płaszczykiem łamania planów finansowych naszych uspołecznionych przedsiębiorstw budowlanych neguje w sposób zamaskowany klasową treść społecznej pomocy w akcji remontowej.

Brak planów pomocy społecznej w akcji remontowej jest następnym czynnikiem w słabym postępie pracy. Na terenie gminy Mioszów pow. walbrzyskiego remontuje się domki robotnicze. Dotychczas w pracach tych nie było pomocy miejscowej klasy robotniczej. Powodem tego był fakt, że Komisja Nadzwyczajna nie ustaliła dla kogo będą domki remontowane i nie zwróciła się z konkretnym planem do załóg fabryk o pomoc. Dlatego też trzeba poprzez rady zakładowe, organizacje społeczne zapoznać szeroki ogół robotników z naszymi planami pomocy społecznej w akcji remontowej, uruchomić w znacznie większym stopniu niż obecnie prasę, podać kilkanaście aktualnych artykułów o postępie prac, zamieścić fotografie aktywistów w pracy społecznej z akcji remontowej w prasie czy na salach posiedzeń rad narodowych, zmobilizować radio, film itp.

Od przedstawicieli rad narodowych i komisji nadzwyczajnej należy żądać w toku kontroli postępu prac remontowych bardziej wnikliwego i gospodarskiego wglądu w wykonanie robót. Zdarzają się bowiem wypadki, że przedsiębiorstwa budowlane trzymają się zbyt biurokratycznie kosztorysów, które nie zawsze zawierają całość związanych przy remoncie prac. Stąd też nie może mieć miejsca taki fakt, że firma wstawia okno, a nie reperuje połowy sufitu w tym samym mieszkaniu, oświadczając, że naprawy sufitu nie ujęto pierwotnie w kosztorysie.

Przy zakończeniu remontu budynków należy zwrócić baczna uwagę na przebieg kolaudacji. Tutaj zasadniczą rolę musi odegrać przedstawiciel KKS terenowej rady narodowej, który bezwzględnie musi uczestniczyć na posiedzeniach kolaudacyjnych. Stary aparat „fachowców“ budowlanych nie gwarantuje nam klasowego załatwienia kolaudacji. Dlatego należy go otoczyć opieką ze strony członków KKS.

Trzeba również surowo przestrzegać dyscypliny finansowej w akcji remontowej, nie oglądając się na Wojew. Związek Samorządowy, władze centralne—jako dobrych „wujaszków“, którzy przy każdym przekroczeniu limitu przyjdą z pokryciem czy dodatkowym kredytem.

Klub Radnych PZPR W Woj. RN stwierdził, że dotychczasowy przebieg tegorocznej akcji remontowej alarmuje plenum W Woj. RN o wielu niedociągnięciach. Zamiast lepszego wykonania akcji remontowej, bo oparłego na doświadczeniach zeszłorocznej roboty, został popełniony cały szereg błędów. Akcja obecna jest prowadzona przez element urzędniczy, brak jest szerokiego udziału czynnika społecznego i rad narodowych. Słaby jest nadzór rad narodowych i komisji nadzwyczajnych nad wykonaniem robót. W akcji dotychczasowej nie wykorzystano z politycznego punktu widzenia głębokiego sensu akcji społecznej. Chaotyczny prze-

bieg kolaudacji robót przedstawia możliwości do nadużyć, czego nie widzą i nie doceniają zarządy miejskie i prezydja rad narodowych. Obowiązujący naszą gospodarkę samorządową system oszczędnościowy na bazie tej akcji jest prawie że nieuwzględniony.

Uchwałą plenum W Woj. RN został zobowiązany Przewodniczący Wojewódzkiej Komisji Nadzwyczajnej do dopilnowania wszystkich terenowych komisji nadzwyczajnych, by przystąpiły do natychmiastowego opracowania szczegółowych planów pomocy społecznej, celem przyspieszenia realizacji akcji remontowej i nadania jej właściwego aspektu politycznego — w myśl wytycznych odbytego plenum. Celem zapewnienia właściwego przebiegu akcji kolaudacyjnej wykonanych robót remontowych, plenum W Woj. RN zobowiązało prezydja terenowych rad narodowych do wzmożenia czujności na tym odcinku, do dopilnowania, by elementy wrogie Polsce Ludowej w drodze sabotażu nie usiłowały ukryć jakichkolwiek sum podczas kolaudacji. W tym celu zobowiązano prezydja rad narodowych do dopilnowania, by nie odbyto żadnej kolaudacji bez udziału członka KKS.

Tak oto po wnikliwej analizie postępu prac remontowych, po wykazaniu pozytywnych i negatywnych stron dotychczas ujawnionych w tej akcji — plenum W Woj. RN na nowo zmobilizowało terenowe rady narodowe i komisje nadzwyczajne do wykonania pozostałych prac remontowych.

PRZEWODNICZĄCY WOJEWÓDZKIEJ RADY NARODOWEJ W KATOWICACH KAROL TKOCZ — PRZEDSTAWICIELEM DYPLOMATYCZNYM RZĄDU POLSKIEGO PRZY RZĄDZIE NIEMIECKIEJ REPUBLIKI DEMOKRATYCZNEJ.

Ob. Karol Tkocz został mianowany pierwszym przedstawicielem dyplomatycznym Rządu Polskiego przy Rządzie Niemieckiej Republiki Demokratycznej

Ob. Karol Tkocz urodził się 16.11. 1908 r. w Szarlotcu na Śląsku, jako syn górnik. Jako 14-letni chłopiec rozpoczął pracę w kopalni „Śląsk“ w Chropaczowie, lecz po dwóch latach został zredukowany za udział w strajku. W tym okresie rozpoczął pracę polityczną wśród górników i w rok później wstępuje w szeregi Komunistycznego Związku Młodzieży Polskiej.

W okresie kryzysu i masowego bezrobocia na Śląsku ob. Karol Tkocz jest współorganizatorem półlegalnego Związku Zawodowego Górników. Jest organizatorem licznych demonstracji robotniczych i w roku 1933, jako aktywny działacz robotniczy, zostaje przyjęty do Komunistycznej Partii Polski.

Za działalność przeciwko ówczesnemu reżimowi sarnacyjnemu był więziony. Po opuszczeniu więzienia w listopadzie 1939 roku rozpoczyna pracę jako robotnik

w tartaku w Bytomiu, gdzie organizuje grupy sabotażowe do walki z okupantem hitlerowskim na Śląsku.

Wcielony w roku 1942 przymusowo do armii niemieckiej ucieka po trzech dniach i wstępuje do oddziałów partyzanckich. Jako członek desantu partyzanckiego organizuje m. in. grupę bojową na Podhalu i dokonuje z nią szeregu aktów sabotażu.

Po wyzwoleniu Śląska przez Armię Radziecką wraca w roku 1945 do Katowic, gdzie w lutym tegoż roku zostaje mianowany wiceprezydentem miasta. Od 8 maja 1945 r. zostaje przewodniczącym Wojewódzkiej Rady Narodowej w Katowicach, a następnie posłem do KRN i posłem na Sejm Rzeczypospolitej.

Jako przewodniczący Wojewódzkiej Rady Narodowej rozwijał przez przeszło cztery lata żywą działalność w kierunku uaktywnienia dolowych rad narodowych.

Ob. Karol Tkocz publikował artykuły na łamach dwutygodnika „Rada Narodowa“.

Z doświadczeń działacza terenowego

Usprawnienie działalności rad narodowych

Wojewódzka Rada Narodowa we Wrocławiu, na posiedzeniu plenarnym odbytym w dniu 28 września br. m.in. poddała gruntownej analizie sprawozdania z działalności w I półroczu 1949 r. Pow. R. N. w Jaworze oraz M.R.N. w Dzierżonowie.

W dyskusji nad sprawozdaniami wzięło udział 18 członków rady. Wypowiedzi ich dały nie tylko krytyczny obraz prac rad, lecz wskazały w jaki sposób rady terenowe winny pracować.

Ze względu na to, że wypowiedzi te posiadają w dużej mierze charakter instruowania, poniżej podaje się w skrócie przebieg dyskusji oraz opracowane wyjątki z przemówień niektórych członków rady.

1. Dyskusję otwiera przemówienie poświęcone krytycznej ocenie sposobu ujęcia poszczególnych zagadnień w sprawozdaniach oraz stosunku rad narodowych do organów samorządu. Mówca m.in. podkreśla, że:

„wysłuchując się w sprawozdanie zapomina się, że jest to sprawozdanie czynnika społecznego, reprezentanta opinii społecznej w terenie. Odnosi się raczej wrażenie, że jest to urzędnicze sprawozdanie czynnika wykonawczego. Były tu uwypuklone właściwie tylko sprawy samorządu. Mieliśmy małą encyklopedię Wydziału Powiatowego w Jaworze i małą statystykę Zarządu Miejskiego w Dzierżonowie, ale nie mieliśmy ani spraw społecznych, ani spraw gospodarczych. Jeżeli się mówi, że ogonki w mieście zniknęły, nas interesuje jaki udział w tym fakcie brała M.R.N. Czy M.R.N. przez swoją działalność spowodowała poprawę sytuacji zaopatrzeniowej.

Rady narodowe interesowały się najwyżej sprawami samorządu, jednak nie wskazano nam w jaki konkretny sposób, rady interesowały się tymi zagadnieniami.

Mówiąc o stosunku rad narodowych do samorządu, mówca podkreśla konieczność roztoczenia bezpośredniej opieki przez rady nad samorządem. Dla przykładu podaje małe zainteresowanie się przez rady narodowe sprawami oszczędności.

„G.R.N. w Sędziszawiu nie znajdując możliwości dokonania oszczędności w budżecie gminnym, a nie chcąc wykazać się brakiem oszczędności, skreśliła kwotę 150.000 zł. na meliorację i tą kwotą wykazała oszczędności uzyskane w budżecie gminnym.

Przykładem odstrasającym może posłużyć M.R.N. w Bolesławcu i Żaganiu, które patrzą z całkowitą pobłażliwością i beztroską na fakt, że wyniki planu oszczędnościowego w tych dwu miastach równają się zeru, że tam ani jeden grosz nie został zaoszczędzony, stosunek tych rad do tego faktu jest zupełnie bezkrytyczny, nie pociąga za sobą żadnych kroków w celu poprawy tej sytuacji.

Jak wygląda pomoc rad narodowych na gruncie prac budżetowych? Przewodniczący P.R.N. w Jeleszynie Górze bez porozumienia się z przewodn. wydz. pow. odroczył gminie Sobieszów termin

uchwalenia budżetu na rok 1950. Na propozycję wspólnego odbycia posiedzenia przez prezydium rady i wydział powiatowy, przewodniczący nie zgodził się, mimo, że w skali wojewódzkiej ta praktyka została przyjęta, jako słusza.

W pow. Wołów jest miasto Ścinawa. Przewodn. Rady Narodowej zapytany o wytyczne odnośnie ułożenia planu finansowego jakim jest budżet, nie mógł na ten temat nic powiedzieć. Świadczy to o tym, że nie zna całokształtu zagadnień miasta.

Stosunek rad narodowych do zagadnień samorządu można mierzyć frekwencją radnych na posiedzeniach budżetowych. W G.R.N. w Witoszycach, pow. Żagań, na posiedzeniu budżetowym było 18 radnych, zamiast 28 i ani jednego obywatela spoza rady. Nie wzywano tam społeczeństwa, robotników czy chłopów, aby mogli ustosunkować się do prac rady.

W jednej z G.R.N. pow. Strzelin został zgłoszony wniosek, aby budżet był uchwalony bez dyskusji i bez poprawek, wobec tego, że był dyskutowany na wydziale pow. i naczelnik wydziału w urzędzie wojewódzkim zapoznał się z tym budżetem. Wniosek ten został przyjęty jednogłośnie.

2. Następny z mówców poddał krytycznej ocenie skład rad narodowych.

„Jednym z kapitalnych zagadnień jest wciągnięcie do rad narodowych jak najszerszych grup bezpartyjnych chłopów, robotników i inteligencji społecznej. W P.R.N. w Jaworze nie ma zupełnie bezpartyjnych. Również nie zrealizowano tam uchwał Woj. R. N. w sensie aktywizacji kobiet. Wydawałoby się ze sprawozdania, że jeżeli wśród pracowników umysłowych mamy dwie kobiety, to uchwała była zrealizowana w pewnym procencie. — Ja uważam, że jeżeli chodzi o aktywizację kobiet, decydującą rolę mogły mieć aktyw kobiet wiejskich, które mają wielkie znaczenie w budowie ustroju socjalistycznego. W tym sensie powinna istnieć aktywizacja kobiet na terenie powiatu typowo rolniczo-przemysłowego.

Za mała jest również ilość chłopów w radzie. Trzeba na ten odcinek zwrócić uwagę i podkreślić jego rolę w sensie klasowej współpracy rady narodowej z robotnikami. Na odcinku rolniczo-przemysłowego pow. Jawór mamy dwadzieścia państwowych gospodarstw rolnych, które mają odegrać dominującą rolę w przebudowie ustroju wsi, a więc rola tych robotników rolnych jest czynnikiem decydującym i ułatwiającym pracę rad narodowych.

W Jaworze nieobecność radnych na posiedzeniach sięga do 31%. Prawdopodobnie tematy nie są ciekawe. Niewłaściwa tematyka może spowodować nieobecność członków i brak zainteresowania ludności spoza rady zagadnieniami poruszonymi na posiedzeniach.

3. Dalsza dyskusja dotyczyła prac komisji. Oto niektóre jej fragmenty:

„Praca rad narodowych, to praca komisji. Poprzez prace komisji rady narodowe trafiają do szerokich mas, łączą się z masami, spełniają właściwe funkcje czynnika społecznego.

Praca poszczególnych komisji jest niewątpliwie dużą pomocą dla prezydium. Niestety prezydium Rady Narodowej w Jaworze i Dzierżoniowie, a w większości wypadków i prezydium innych rad narodowych, nie doceniają tak cennej pomocy jakimi są prace komisji.

Aby jednak komisje spełniły swoje zadanie, nie należy do tego podchodzić mechanicznie i bezdusznie. Należy pamiętać, że:

a) powołujemy komisje dla rozwiązania ściśle określonych problemów jakie występują w terenie,

b) należy kierować się właściwym doбором ludzi do poszczególnych komisji, t.zn. np. w zasadzie nie powinien lekarz być członkiem komisji rolnej,

c) należy przestrzegać zasady, aby każdy radny był członkiem komisji, i to tylko jednej,

d) prezydium rady sprawuje stałą kontrolę nad działalnością komisji.

Brak konkretnych planów pracy działalności komisji bywa przyczyną ich słabej pracy. Dopóty nie może być mowy o właściwej i pełnej działalności komisji, dopóki ich praca będzie wykonywana od przypadku do przypadku, bez oparcia o realny plan pracy, który uwzględnia w swym zakresie zagadnienia terenu i hierarchię potrzeb tak w czasie jak i w przestrzeni.

Aktywność komisji rad zależna jest od stopnia w jakim ich działalnością interesuje się prezydium rady.

4. Podkreślano również bierność prezydiów w dziedzinie rozpracowywania planów pracy, jak również wytykano, że niektóre rady działają bez planu. Podkreślano, że niewłaściwie jest rozumiana rola sekretarza biura prezydium rady.

„P. R. N. na plenum w dniu 31 stycznia br. uchwaliła ogólne wytyczne do planu pracy, który nie został jednak rozpracowany przez prezydium do dnia dzisiejszego. Kom. kontr. posiada kwartalne plany pracy — reszta komisji nie ma planów pracy i nie składa sprawozdań ze swoich czynności.

Taki jest faktyczny obraz kierowania pracą rady. Obraz ten obnaża nam kompletne nieróbstwo prezydiów, które nie zadają sobie trudu dopilnowania nakreślenia i wykonania planów pracy przez komisje.

Na zupełnie błędnym i fałszywym stanowisku stoi prezydium rady w Dzierżoniowie jeżeli uważa, że powodem katastrofального stanu planowości pracy tej rady i jej sprawozdawczości jest redukcja etatu sekretarza rady. Uchwała Rady Państwa wprowadziła nowe zasady organizacji biur rad narodowych, które wprowadziły słuszny system biurowości na tym odcinku. Za rewelację należy chyba przyjąć fakt ustnie referowanych i nie protokółowanych sprawozdań kierowników przedsiębiorstw komunalnych na posiedzeniach plenum MRN w Dzierżoniowie.

5. Szeroko została potraktowana w dyskusji tematyka obrad. Oto wyjątki z przemówienia poświęconego temu zagadnieniu:

„Brak tematyki w pracach i brak tematyki w obradach jest największym błędem. Tematyką obrad wszystkich rad musi być cała działalność i życie skoncentrowane na danym terenie. Trzeba wpoić w radnych, że winni się interesować wszystkim, co się w danej miejscowości dzieje, a miarą tych zainteresowań są wypowiedzi radnych w czasie dyskusji. Radni powinni żyć terenem i cieszyć się z każdego osiągnięcia terenu, a smucić się z każdego niedociągnięcia.

Pracy rady należy nadać klasowy kierunek podchodzenia do zagadnień, by cała ludność czuła w radzie swego opiekuna oraz czynnik tworzący nowe, socjalistyczne jutro. Jest to nadzwyczaj ważne, bo przez klasowe podchodzenie do tematyki wytwarza się specjalna atmosfera wokół rady narodowej, atmosfera zaufania.

Co powinniśmy robić, aby zdobyć dla rad narodowych należy i odpowiedni autorytet i posłuch w społeczeństwie? — „Moim zdaniem sprawa polega na tym, — powiedział Obywatel Prezydent R. P. Bolesław Bierut — aby prezydium rad narodowych sprawowały ciągły, codzienny i rzeczywisty nadzór nad działalnością istniejących organów wykonawczych i umiały podporządkować te organa własnemu kierownictwu i własnemu przodownictwu przez wydawanie we właściwym czasie odpowiednich wytycznych, pomyślanych właściwie, słusznie po linii interesów narodu i społeczeństwa“.

Należy zwoływać od czasu do czasu plenum rady z udziałem szerokich mas społeczeństwa i traktować wszystkie czynności w radzie jako środki nauki w szkole społeczno-politycznej szerokich mas ludowych. Konieczne jest interesowanie mas sprawami szczególnie ważnymi dla danego terenu. Jeżeli mówimy o posiedzeniach sprawozdawczych, to mówimy przede wszystkim o powiązaniu rad narodowych z terenem; powinno to być na każdym odcinku pracy. A więc na odcinku rolnym trzeba, żeby rady zwoływały przedstawicieli gromad i wysłuchiwały ich życzeń — wtedy rada narodowa będzie żyła terenem, a teren będzie wiedział, że rada narodowa nim się interesuje“.

6. Powiatowa Rada Narodowa w Dzierżoniowie odbyła tylko jedno posiedzenie sprawozdawcze. Również i na ten temat wypowiada się jeden z członków Wojewódzkiej Rady Narodowej:

„Chciałbym podzielić się z Wysoką Radą osiągnięciami, jakie na tym polu ma do zanotowania Pow. R. N. w Miliczu, która odbyła posiedzenie sprawozdawcze na szczeblu powiatowym i gminnym. W Żmigrodzie, na posiedzeniu sprawozdawczym, mimo, że był to okres intensywnych robót rolnych, mieliśmy 150 delegatów ze wszystkich wiosek. Taka sama sytuacja była w Cieszkowie, gdzie dyskusja nad sprawozdaniem przewodniczącego i komisji toczyła się przez kilka godzin do późnej nocy. Jest to dowód,

Chciałbym podzielić się z Wysoką Radą osiągnięciami, jakie na tym polu ma do zanotowania Pow. R. N. w Miliczu, która odbyła posiedzenie sprawozdawcze na szczeblu powiatowym i gminnym. W Żmigrodzie, na posiedzeniu sprawozdawczym, mimo, że był to okres intensywnych robót rolnych, mieliśmy 150 delegatów ze wszystkich wiosek. Taka sama sytuacja była w Cieszkowie, gdzie dyskusja nad sprawozdaniem przewodniczącego i komisji toczyła się przez kilka godzin do późnej nocy. Jest to dowód,

że masy ludowe interesują się pracami rad narodowych, a tylko trzeba umieć do nich podejść i wciągnąć je do praktycznego rządzenia“.

Dalsze przemówienia dotyczyły całego szeregu równie istotnych zagadnień. Mówcy wypowiadali się obszernie, nie powtarzali się w swoich wypowiedziach. Odnosi się wrażenie, że dyskusja została w należyty sposób przygotowana.

J. PRZYTAŃSKI

Inspektor Wojewódzkiej Rady
Narodowej w Bydgoszczy

Pomorska Woj. R. N. w trosce o właściwe funkcjonowanie komisji kontroli

Dążenie do uaktywnienia i usprawnienia pracy komisji kontroli społecznej jest poważną troską Prezydium Pom. Woj. Rady Narodowej. Do licznych w tym kierunku posunięć dochodzą opracowane w ostatnim czasie instrukcje, które postanawiają:

a) w zakresie planowania pracy: komisje kontroli społecznej winny pracować wyłącznie na podstawie planów pracy, przy czym komisje kontr. społ. stopnia wyższego przy sporządzaniu własnych planów, powinny uwzględnić plany pracy komisji kontr. społ. stopnia bezpośrednio niższego. W tym celu ustalono następujące terminy sporządzania planów:

Gminne komisje kontr. społ. w terminie do dnia 15 każdego ostatniego miesiąca kwartału uchwalają a prezydium G. R. N. (M. R. N. m. niewydział.) zatwierdzają i przesyłają do wiadomości prezydiów pow. rad narodowych, plan pracy na kwartał następny.

Powiatowe komisje kontr. społ. opierając się na nadesłanych planach pracy Gm. K. K. S. (miejskich m. niewydział.), w terminie do dnia 22 ostatniego miesiąca danego kwartału, uchwalają własne plany pracy. W tymże samym czasie prezydium Pow. R. N. plany te zatwierdzają i przesyłają do wiadomości prezydium Pom. Woj. R. N.

W terminie wyżej podanym prezydium Pow. R. N. rozpatrują nadesłane plany pracy K. K. S. podległych R. N. i podają swe ew. uwagi, co do tych planów, prezydiom podległych R. N., celem ich uwzględnienia przez właściwe K. K. S.

Prezydium M. R. N. (m. wydział.) uchwalone przez M. K. K. S. plany pracy i zatwierdzone przez prezydium M. R. N. przesyłają w terminie do dnia 22 ostatniego miesiąca poprzedniego kwartału, do wiadomości prezydium Pom. Woj. R. N.

Wojewódzka Komisja Kontr. Społ. uchwała a prezydium Pom. Woj. R. N. zatwierdza w terminie do dnia 27 ostatniego miesiąca poprzedniego kwartału plan

W ten sposób Wojewódzka Rada Narodowa we Wrocławiu nie tylko chciała wytknąć błędy w działalności powiatowych i miejskich rad narodowych, lecz przede wszystkim wskazać jak je naprawiać, co jest jednym z ważniejszych zadań posiedzenia plenarnego. Posiedzenie plenarne ma m. in. uczyć członków rady jak pracować, uczyć społeczeństwo, jak rządzić.

T. H.

pracy W. K. K. S. na dany kwartał, sporządzony w oparciu o nadesłane plany pracy P. K. K. S. i M. K. K. S. W tym samym terminie Prezydium Pom. Woj. Rady Narodowej rozpatruje plany pracy pow. (miejskich) K. K. S. i podaje prezydiom pow. (miejskich) R. N. swe ew. uwagi co do tych planów, celem ich uwzględnienia.

b) w zakresie nadsyłania sprawozdań: zaniechano dotychczasowego systemu sprawozdań miesięcznych na rzecz sprawozdań kwartalnych, sporządzanych wg. opracowanego przez prezydium Pom. W. R. N. schematu.

Omawiane instrukcje wprowadzają również ściśle terminy nadsyłania sprawozdań.

Prezydium G. R. N. (M. R. N. m. niewydział.) — kwartalne sprawozdania z pracy K. K. S. nadsyłają do prezydiów P. R. N. w terminie do dnia 7 pierwszego miesiąca następnego kwartału, za kwartał ubiegły.

Prezydium P. R. N. sprawozdania z pracy własnych K. K. S. przesyłają do prezydium Pom. Woj. R. N. w terminie do dnia 12 pierwszego miesiąca następnego kwartału, za kwartał ubiegły.

c) w zakresie nadsyłania protokółów: zniesiono zwyczajową zasadę przesyłania wszystkich protokółów z kontroli K. K. S. do Prezydium Rady Narodowej stopnia wyższego i unormowano tą kwestię w sposób następujący:

„Prezydium G. R. N. i M. R. N. (m. niewydział.) do prezydium P. R. N. przesyłają tylko te protokoły, odnośnie których egzekwowanie wniosków pokontrolnych wymaga interwencji prezydium P. R. N., przy czym protokoły te winny być przesyłane wraz z odpisem uchwały prezydium o odstąpieniu (przekazaniu) sprawy. Analogicznie będą postępowały prezydium P. R. N. przy przesyłaniu protokółów do prezydium Pom. Woj. R. N.“

Radni — członkami Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Radzieckiej

JAN PIEPRZYCA Inspektor Wojewódzkiej Rady
Narod. w Krakowie**Krakowska Woj. R. N. zacieśnia kontakt z terenem**

Celem ściślejszego powiązania budżetów gminnych, miejskich, powiatowych związków samorządowych z budżetem wojewódzkiego związku samorządowego oraz celem głębszego zaznajomienia się z potrzebami terenu — Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Krakowie na wniosek przewodniczącego Woj. R. N. ob. Franciszka Grochalskiego postanowiło odbywać swe posiedzenia związane z zatwierdzeniem budżetów powiatowych, miejskich (miast wydzielonych) związków samorządowych w siedzibach powiatów. W związku z tym do każdego powiatu i miasta wydzielonego wyjeżdżają członkowie Prezydium Woj. R. N., Wydziału Wojewódzkiego, wojewódzcy inspektorzy rad narodowych i referenci budżetowi Wydziału Samorządowego Urzędu Wojewódzkiego. Na miejscu odbywają się konferencje z udziałem Prezydium PRN (MRN, m. wydzielonych), przewodniczących wydziałów powiatowych (prezydentów miast), sekretarzy powiatowych (zarządów miejskich m. wydzielonych) przewodniczących gminnych, miejskich rad narodowych, burmistrzów, wójtów, sekretarzy miejskich i gminnych, na których bywają przeanalizowane budżety gmin wiejskich i miej-

skich (dochody własne, inwestycyjne, wydatki personalne, wydatki nieproduktywne itp.) oraz budżety powiatowych związków samorządowych (zarządów miejskich m. wydzielonych), a to celem ściślejszego powiązania budżetów powiatowych związków samorządowych z budżetami gmin.

Uzyskane na tych konferencjach dane stanowią również dla Prezydium Woj. R. N. podstawę do rozdziału nadwyżki budżetowej Wojewódzkiego Związku Samorządowego dla tych gmin wiejskich czy miejskich, które z powodu szczupłości własnych dochodów nie są w stanie zaspokoić najkonieczniejszych potrzeb swego terenu (remont dróg i mostów gminnych, budowa studzien publicznych, urządzenie i wyposażenie świetlic gromadzkich, przedszkoli itp).

Konferencje powyższe spełniają również i pewne cele szkoleniowe dla niższych organów samorządowych i pozwolą im w przyszłości — przez głębszą analizę swych budżetów i uwzględnienie w nich przede wszystkim najkonieczniejszych potrzeb prostego człowieka — na usunięcie błędów przy ich opracowywaniu.

Nowe wydawnictwa

„PODSTAWOWE ZAGADNIENIA SPOŁECZNE“ (W-wa, wyd. „Naszej Księgarni“, str. 359, 1949 r.)

W Polsce coraz powszechniejszy staje się głód wiedzy z dziedziny zagadnień społecznych, a przede wszystkim w zakresie wiadomości o społeczeństwie socjalistycznym i czynnikach je kształtujących.

Wszystko, co o społeczeństwie mogło być wykorzystane z rzetelnych badań naukowych, co wynikało jako prawda niezbita z historii, co znajdowało potwierdzenie w życiu — skupiło się w naukowym socjalizmie. Naukowy socjalizm naszego okresu historycznego — to marksizm-leninizm.

Toteż dobrze się stało, że została wydana książka — opracowana przez Józefa Siwka — pt. „Podstawowe zagadnienia społeczne“. Jest to wybór tekstów klasyków socjalizmu.

Józef Siwek grupując materiał, miał głównie na uwadze nauczycieli, zwłaszcza tych, którzy zaznajamiają młodzież ze wstępnymi wiadomościami z zakresu nauk

społecznych, co ostatnio weszło do programów nauczania w szkołach średnich. Szczególnie dobrze wypadły materiały zgrupowane w rozdziałach: „Nauka o państwie, „Kwestia narodowa“ i „Kwestia chłopska“.

Pócz sformułowań klasyków marksizmu są tu zamieszczone wyjątki z prac współczesnych działaczy politycznych radzieckich i naszych, co potwierdza słuszność spostrzeżenia, że o społeczeństwie należy mówić przez pryzmat jego bieżącego życia.

J. Siwek w wybranych tekstach nie podał jednak nic z dziedziny kultury, choćby Lenina — o literaturze, Stalina — o nauce, Żdanowa i Gorkiego — o sztuce, Bieruta — o polityce kulturalnej.

Mimo te usterki pracę Józefa Siwka „Podstawowe zagadnienia społeczne“ ocenić należy jako książkę cenną, która zawiera pożyteczny i we właściwej formie podany bogaty materiał.

Książka ta ułatwi pracę licznym działaczom społecznym, w jej liczbie i radnym.

C. D.

Z życia rad narodowych

KSIĘŻA PATRIOCI W RADACH NARODOWYCH

Na posiedzeniu plenarnym Woj. RN w Gdańsku, odbytym w dniu 21.X.1949 r. delegat Związku Bojowników o Wolność i Demokrację radny ks. Dykier Ambroży wygłosił przemówienie, w którym między innymi powiedział:

„Miałem zaszczyt reprezentować okręg gdański na zjeździe organizacji kombatanckich w Warszawie. Na zjeździe tym stwierdziłem, że wszyscy, bez względu na przekonania, znaleźli punkty styczności, łączące każdego, komu dobro Polski leży na sercu. Te punkty styczności, to pragnienie pokoju i chęć budowy Polski Ludowej. Im wyższy jest dobrobyt, tym bardziej podnosi się etyka i moralność. W tej dziedzinie stoją wielkie zadania przed Kościołem, który powinien popierać wszystko, co zmierza do dobrobytu.

Miałem szczęście być przyjętym przez Prezydenta RP i Premiera. Spotkaliśmy się tam z niezmiernie serdecznym przyjęciem i zrozumieniem. Wśród grupy księży znajdowali się towarzysze Premiera z obozu. Wspólny język znaleźliśmy wszyscy. Wskazywaliśmy na nasze trudności terenowe. W odpowiedzi usłyszeliśmy słowa zapewniające, że Rząd będzie dopomagał księżom, którzy popierają odbudowę i wzrost dobrobytu naszego kraju...

Mam nadzieję, że dojdzie do pełnej współpracy między Kościołem a Państwem. Leży to w interesie narodu i przyczyni się do wzmocnienia jedności na straży granic zachodnich“.

*

W skład PRN w Jaworze wchodzi ks. dziekan Jan Szub, administrator parafii Sady Górne.

Ks. dziekan Jan Szub znany jest mieszkańcom powiatu ze swej patriotycznej działalności.

Ks. Szub, jako kapłan-patriota kochający szczerze swą Ojczyznę i naród, oświadczył na jednym z posiedzeń plenum PRN w Jaworze: „...Słuszne jest to, że władza przeszła w ręce ludu, gdyż lud pracą swą, która jest Bogu najmiłsza, wy-

kazał, że na sprawowanie swej władzy zasługuje“.

*

Powiatowa Rada Narodowa w Śremie, w uznaniu zasług położonych w pracy społecznej przez proboszcza parafii Żabno koło Mosiny, ks. Floriana Derezińskiego, powołała go na stanowisko członka PRN w Śremie.

Ks. Dereziński, dzięki swej zapobiegliwości i wydatnej pomocy władz państwowych, w szybkim czasie odbudowuje zniszczony przez Niemców kościół parafialny.

WOJEWÓDZTWO LUBELSKIE ZWYCIĘŻA W AKCJI ZWALCZANIA ANALFABETYZMU

W Nr 17 „Rady“ pisaliśmy, że Prezydium Wojewódzkich Komisji Społecznych do walki z analfabetyzmem w Lublinie i w Warszawie przystąpiły do współzawodnictwa w akcji zwalczania analfabetyzmu. W wyniku pierwszego etapu tego współzawodnictwa zwyciężyło woj. lubelskie, które zobowiązało się zorganizować 750 kursów z udziałem 7.500 uczestników, a zorganizowało 1080 kursów z udziałem 25.081 osób.

Woj. warszawskie zobowiązało się zorganizować 1000 kursów z udziałem 10.000 uczestników — zorganizowało 1.447 kursów z udziałem 45.465 uczestników.

Po przeliczeniu procentowym okazało się, że woj. lubelskie wygrało współzawodnictwo o 0,3%.

W woj. warszawskim na wyróżnienie zasługują powiaty: płocki (zorganizowano 140 kursów na projektowanych 80), warszawski (190 na 150), garwoliński (119 na 90) i makowski (71 na 50).

POSIEDZENIE MRN Z UDZIAŁEM HUTNIKÓW

Po raz pierwszy posiedzenie Miejskiej Rady Narodowej w Piotrkowie odbyło się w świetlicy hut „Hortensja“ z udziałem robotników tejże huty. Inny był niż poprzednio tok obrad. Zakłady Drzewne na Bugaju złożyły sprawozdanie ze swej działalności w r. b. Jednym z ważniejszych punktów porządku obrad było sprawozdanie prezydenta miasta ob. Pabisiaka z przebiegu

remontu domów mieszkalnych na terenie miasta. Robotnicy „Hortensji“ z zainteresowaniem śledzili tok obrad.

MŁODZIEŻ SZKOLNA NA POSIEDZENIU PRN

W dniu 14 b. m. w sali Robotniczego Domu Kultury w Siedlcach odbyła plenarne posiedzenie PRN.

Tematem obrad były sprawy organizacyjne, działalność starostwa powiatowego w trzecim kwartale ze szczególnym uwzględnieniem jesiennej akcji siewnej, realizacja podatku gruntowego i FOR-u, przebieg robót drogowych na terenie powiatu.

W posiedzeniu tym brała udział młodzież klas licealnych, zapoznając się ze sposobem prowadzenia i przebiegiem obrad czynnika społecznego.

ODPRAWA SZKOLENIOWA W PSZCZYNIU

11 października 1949 r. w Powiatowej Radzie Narodowej, odbyła się przy współudziale członków prezydium Woj. Rady Narodowej z przewodniczącym ob. Tkoczem na czele odprawa szkoleniowa prezydentów oraz przewodniczących poszczególnych komisji przy radach narodowych pow. pszczyńskiego.

Przewodniczący rad narodowych w Mikołowie, Wyrach i Pszczyńcu złożyli sprawozdania z działalności rad w roku bieżącym.

W dalszym ciągu ob. Tkocz zobrazował w ogólnych zarysach jak powinna wyglądać działalność rady narodowej, umiejącej korzystać z przydzielonych jej uprawnień.

Z WOJ. RZESZOWSKIEGO

W Biurze Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Rzeszowie odbywają się co 2 tygodnie odprawy pracowników, na których poruszane są sprawy związane z działalnością biura, a także wygłaszane są krótkie referaty społeczno-polityczne.

W województwie rzeszowskim (gmina Łañcut—Wieś) wybijają się na czoło gromady: Wola Dalsza i Wysoka, w których wykonano szereg prac: budowę drogi, ramię strażackiej, budynku Liceum Rolniczego i doprowadzenie elektryfikacji.

Porady prawne pod red. dr Jerzego Starościaka

Gminna Rada Narodowa Stara Iwiczna zapytuje, czy przyznane decyzją Powiatowego Pełnomocnika Rządowego do spraw podatku gruntowego, ulgi uczestnikowi funduszu B. Społecznego Funduszu Oszczędnościowego na zasadzie art. 28 ust. 3 ustawy z dnia 30 stycznia 1949 r. o obowiązku społecznego oszczędzania (Dz. U. R. P. Nr 10, poz. 74), po przeprowadzeniu egzekucji i ściągnięciu pełnego ustawowo przewidzianego wkładu — należy zaliczyć jako nadpłatę na rok 1949, czy też wobec wyegzekwowania pełnej należności, decyzja Pełnomocnika Rządowego stała się bezprzedmiotowa i nadpłata nie może mieć miejsca.

Odpowiedź:

Dotąd, dopóki decyzja Powiatowego Pełnomocnika Rządowego w przedmiocie częściowego zwolnienia od obowiązku wnieścia wkładu przez osobę z powodu ciężkiego położenia materialnego, wywołanego zdarzeniami losowymi, jest w mocy i nie została uchylona w wyniku wznowionego postępowania administracyjnego, na skutek ujawnienia istotnych dla sprawy nowych okoliczności faktycznych, jak i środków dowodowych, które istniały już przy wydaniu decyzji przez Pełnomocnika Rządowego, o ile okoliczności te i środki dowodowe nie były znane władzy rozstrzygającej — to uczestnik funduszu nie ma obowiązku wnoszenia pełnego wkładu. Zatem różnicę między wyegzekwowanym pełnym wkładem, a ulgowym, przyznanym decyzją Pełnomocnika Rządowego będącą w mocy, należy zwrócić uczestnikowi funduszu, lub też zaliczyć jako nadpłatę na rok 1949.

Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Jarosławiu województwa rzeszowskiego i inspektor Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Tczewie, zapytuje, czy w stosunku do sekretarza Prezydium Powiatowej Rady Narodowej i inspektora Prezydium Powiatowej Rady Narodowej ma zastosowanie § 5 ust. 1 i 2 oraz § 6 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 lutego 1949 roku (Dz. U. R. P. nr 14, poz. 94).

Odpowiedź:

Do inspektora prezydium powiatowej rady narodowej i sekretarza prezydium powiatowej rady narodowej ma zastosowanie § 6 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 lutego 1949 roku w sprawie dodatków funkcyjnych i służbowych dla pracowników państwowych i samorządowych oraz przewodniczących organów wykonawczych gmin miejskich i wiejskich (Dz. U. R. P. nr 14, poz. 94).

Natomiast § 5 ust. 1 i 2 cytowanego wyżej rozporządzenia przewidujący zwiczkzenie o podane w tym paragrafie sumy dodatku funkcyjnego dla pracowników samorządowych kontroli wewnętrznej, zatrudnionych bezpośrednio przy czynnościach kontrolnych ma jedynie zastosowanie do tych inspektorów prezydiów rad narodowych, których Komisja Kwalifikacyjna przy Radzie Państwa dla kierowników organów kontroli, i inspektorów kontroli zaliczała do kategorii inspektorów kontroli.

Uzasadnienie:

§ 6 cytowanego wyżej rozporządzenia stanowiący, że dodatek funkcyjny przysługuje pracownikom samorzą-

dowym zajmującym stanowiska kierownicze, wymienione w załączniku nr 2 do tego rozporządzenia, według określonych w nim stawek, ma zastosowanie zarówno do sekretarza jak i inspektora prezydium powiatowej rady narodowej, gdyż stanowiska te wymienione są w załączniku nr 2 do podanego rozporządzenia. Dla obydwóch stanowisk przewidziana jest 5 stawka dodatku funkcyjnego.

Sprawę zaliczenia inspektorów rad narodowych do kategorii inspektorów kontroli przez Komisję Kwalifikacyjną przy Radzie Państwa dla kierowników organów kontroli i inspektorów kontroli wyjaśnia okólnik Kancelarii Rady Państwa nr 57 z dnia 16 sierpnia 1949 roku, który przewiduje, że o zaliczeniu poszczególnych inspektorów rad narodowych do kategorii inspektorów kontroli decyduje podana wyżej Komisja. Do czasu zaś orzeczenia tej Komisji podwyższanie stawek przysługującego pracownikom dodatku funkcyjnego nie może mieć miejsca. Sposób i tryb składania wniosków do Komisji podany jest dokładnie w cytowanym okólniku.

Prezydium Gminnej Rady Narodowej w Gibach zapytuje, czy wymiar świadczeń w naturze ustalony przez Gminną Radę Narodową, może być zmieniony rozporządzeniem wojewody i ustalony w różnej wysokości dla tej samej gminy w zależności od sposobu wykorzystania ziemi.

Odpowiedź:

Na podstawie art. 8 ustęp 1 punktu 1 i ustęp 2 ustawy z dnia 26 marca 1935 roku o świadczeniach w naturze na niektóre cele publiczne wojewoda ustala najwyższe, dopuszczalne tą ustawą granice obciążenia świadczeniami na wszystkie cele, które przy pomocy szarwarku mogą być realizowane.

Normy te mogą być przy tym dla poszczególnych części województwa różne.

W granicach ustalonych w ten sposób przez wojewodę norm, gminna rada narodowa może stosować normy własne, ale tylko w granicach ustalonych przez wojewodę, nie powyżej. Wymiar i pobór ustalonych w ten sposób świadczeń należy do zarządu gminnego.

Jeśli jednak zdaniem G. R. N. maksymalne normy, ustalone przez wojewodę nie odpowiadają siusznosci, może ona przez powiatową radę narodową wystąpić do właściwej wojewódzkiej rady narodowej, która porozumie się z wojewodą w sprawie zmiany tych norm.

Zarząd Miejski w Świeciu n. Wiłą zapytuje, czy w wypadku delegowania przez związek zawodowy pracownika administracji samorządowej lub przedsiębiorstwa na zebranie, konferencję albo odprawę poza normalne miejsce pracy, pracodawca (Zarząd Miejski) zobowiązany jest ponieść koszty podróży i wypłacać dietę o ile wszęd taki ma charakter czysto związkowy.

Odpowiedź:

W wypadku delegowania pracownika administracji samorządowej lub przedsiębiorstwa państwowego przez związek zawodowy na zebranie, konferencję, odprawę itp. poza normalne miejsce pracy, pracodawca (Zarząd Miejski) nie ma podstaw do pokrywania kosztów takiej podróży i wypłaty diet.

Wydatki te obciążają organizacje delegujące pracownika.

Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Sulęcinie zapytuje czy dodatek specjalny przewidziany w uchwale Rady Ministrów z dnia 19 lutego 1949 r. w sprawie dodatku specjalnego dla pracowników administracyjnych w niektórych klinikach, zakładach i pracowniach przy wydziałach lekarskich Uniwersytetów oraz akademiach lekarskich (Monitor Polski Nr A 13, poz. 154) należy się również pracownikom samorządowym.

Odpowiedź:

40% dodatek specjalny przewidziany w podanej uchwale należy się również pracownikom samorządowym o ile praca ich odpowiada podanym w tej uchwale warunkom.

Uzasadnienie:

Uchwała Rady Ministrów z dnia 19 lutego 1949 r. o dodatku specjalnym dla pracowników administracyjnych w niektórych klinikach, zakładach i pracowniach przy wydziałach lekarskich Uniwersytetów oraz akademiach lekarskich.

(Monitor Polski Nr A 13, poz. 154), stanowi, że pracownikom państwowym i samorządowym pobierającym uposażenie zasadnicze na podstawie art. 4 pkt. 5 ustawy z dnia 4 lutego 1949 r. o uposażeniu pracowników państwowych i samorządowych oraz przewodniczących organów wykonawczych gmin miejskich i wiejskich (Dz. U. R. P. Nr 7, poz. 39) zatrudnionym:

a) w klinikach chorób zakaźnych oraz w oddziałach zakaźnych przeciwgruźliczych i pracowniach bakteriologicznych klinik — jeżeli w ciągu pracy stale stykają się z chorymi lub materiałem zakaźnym,

b) w zakładach rentgenologicznych i w zakładach stosujących leczenie radem — jeżeli są narażeni na działanie promieni rentgena lub promieni radu,

c) w klinikach psychiatrycznych i w oddziałach psychiatrycznych klinik — jeżeli pracują w stałym kontakcie w chorymi psychicznie — przysługuje dodatek specjalny w wysokości 40% uposażenia zasadniczego.

Dodatek specjalny można pobierać równocześnie z dodatkiem funkcyjnym i służbowym.

W razie zbiegu tytułów do dwóch lub więcej dodatków specjalnych, pracownikowi przysługuje tylko jeden dodatek.

Dodatek specjalny nie przysługuje pracownikowi w okresie stanu nieczynnego, urlopu bezpłatnego, zawieszenia w pełnieniu służby oraz za czas przekraczający trzy miesiące niepełnienia z innych powodów obowiązków, do których przywiązany jest dodatek specjalny.

Prezydium Gminnej Rady Narodowej w Lipianach zapytuje, jak należy honorować ustne zarządzenia starosty względnie przedstawicieli innych władz.

Odpowiedź:

Zarządzenia starosty lub przedstawicieli innych władz winny być przez Zarząd Gminny wykonane niezależnie od tego czy są wydane ustnie czy na piśmie.

Zarząd Gminny może w wypadku wydania ustnego polecenia przez Starostę lub przedstawiciela innej władzy żądać przed wykonaniem polecenia jego potwierdzenia na piśmie, jeżeli polecenie jest w przekonaniu Zarządu Gminnego przeciwne dobru służby lub dobru publicznemu w ogólności, lub też zawiera znamiona pomyłki co do faktu albo co do prawa.

Wydział Powiatowy w Kwidzynie zapytuje na jakiej podstawie starostwo obowiązane jest utrzymywać i dostarczać dla wydziału powiatowego kancelistę, maszynistkę itp. Czy istnieje analogiczny obowiązek dostarczania przez wydział powiatowy na rzecz starostwa powiatowego.

Odpowiedź:

Sprawę poruszoną w zapytaniu wyjaśnia okólnik Ministra Administracji Publicznej nr 13, z dnia 12 lutego 1947 roku o zespoleniu biur wydziałów powiatowych ze starostwami oraz wydziałów wojewódzkich z urzędami wojewódzkimi (Dziennik Urzędowy Ministerstwa Administracji Publicznej nr 2 z 1947 roku), który ustala, że pomocnicze czynności biurowe nie wymagające przygotowania fachowego powinni dla wydziałów powiatowych wykonywać pracownicy starostw opłacani przez Skarb Państwa. Do czynności tego rodzaju należą czynności biura podawczego, rejestratury, ekspedycji, przepisywania na maszynach itp., czynności składające się na obsługę techniczno-biurową agend, które powinny być wspólne zarówno dla agend rządowych, jak i samorządowych.

Analogiczny obowiązek dostarczania ze strony wydziału powiatowego na rzecz starostwa nie istnieje.

Zarząd Miejski w Starachowicach-Wierzbniku zapytuje, czy uzyskane wpływy na Fundusz Gospodarki Mieszkaniowej z domów mienia opuszczonego, będących w administracji Zarządu Miejskiego, ma przekazać za pośrednictwem K. K. O. na rachunek Banku Gospodarstwa Krajowego, czy też w myśl art. 17 Dekretu z dnia 28 lipca 1948 roku o najmie lokali (Dz. U. R. P. nr 36, poz. 259), może użyć pieniądze na remonty kapitalne i bieżące domów opuszczonych w przedsiębiorstwie samorządowym o własnym budżecie, które już utworzono dnia 1 stycznia 1949 roku.

Odpowiedź:

Zgodnie z § 16 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 września 1948 roku o właściwości i postępowaniu władz przy ustalaniu wysokości czynszu oraz przy wymiarze i ściąganiu wpłat na Fundusz Gospodarki Mieszkaniowej (Dz. U. R. P. nr 49, poz. 375) przypadające od wynajmującego wpłaty na rzecz Funduszu Gospodarki Mieszkaniowej wpłacane są na rachunek Banku Gospodarstwa Krajowego za pośrednictwem komunalnych kas oszczędności. Od tego przepisu nie ma żadnych wyjątków i obowiązuje on również zarządy nieruchomości opuszczonych, niezależnie od sposobu administrowania nimi. O ile zachodzi potrzeba remontu kapitalnego, należy zwracać się, stosownie do przepisów dekretu o najmie lokali, o dotację do właściwego Komitetu F. G. M.

Na potrzeby remontów bieżących należy przeznaczyć kwoty, pochodzące z 15% komornego od lokali mieszkalnych, określonego w art. 2 dekretu o najmie lokali, oraz nadwyżki od komornego za lokale użytkowe, jaka pozostaje po potrąceniu wpłat na Fundusz Gospodarki Mieszkaniowej.

Wydział Powiatowy w Kwidzynie woj. gdańskie, zapytuje w jakim terminie winny być ostatecznie załatwione sprawy dyscyplinarne skierowane do Wojewódzkiej Komisji Dyscyplinarnej a dotyczące pracowników samorządowych.

Odpowiedź:

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 lutego 1928 roku o odpowiedzialności dyscyplinarnej

funkcjonariuszów publicznych na obszarze województw poznańskiego i pomorskiego, nie podlegających przepisom dyscyplinarnym wydanym dla całego obszaru Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. R. P. nr 24, poz. 206) obowiązujące na Ziemiach Odzyskanych na zasadzie dekretu z dnia 13 listopada 1945 roku o zarządzie Ziemi Odzyskanych (Dz. U. R. P. nr 51, poz. 295) nie przewiduje terminu załatwienia sprawy skierowanej do Wojewódzkiej Komisji Dyscyplinarnej. Sprawy te winny być załatwione możliwie jak najszybciej. W wypadku przewlekania się rozpatrzenia w Wojewódzkiej Komisji Dyscyplinarnej sprawy skierowanej przez Wydział Powiatowy należy zwrócić się do Ministerstwa Administracji Publicznej, które ustali przyczynę opóźnienia i ewentualnie spowoduje przyspieszenie załatwienia.

Zarząd Miejski w Pińczowie zapytuje w jaki sposób należy postąpić, aby przejąć niezbędną dla realizacji planu zabudowy miasta (sprostowanie ulicy) nieruchomości należącą do prywatnego właściciela.

Odpowiedź:

W związku z wątpliwościami odnośnie sposobu wywłaszczenia nieruchomości przy realizacji planów gospodarczych (planu zabudowy) należy zauważyć, że w myśl dekretu z dnia 26 kwietnia 1949 roku o nabywaniu i przekazywaniu nieruchomości (Dz. U. R. P. nr 27, poz. 197) o ile dana nieruchomość jest niezbędna do realizacji planów gospodarczych, wtedy wykonawca planów gospodarczych (miasto) winien uzyskać na nabycie tej nieruchomości zezwolenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego. Z wnioskiem miasto winno wystąpić możliwie śpiesznie przedstawiając stosownie do art. 6 podanego wyżej dekretu: 1) zezwolenie Ministra Administracji Publicznej na zgłoszenie wniosku odnośnie nieruchomości, 2) zaświadczenie wojewódzkiej władzy planowania przestrzennego, że przeznaczenie nieruchomości na cele określone w wniosku zgodne jest z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, a w razie braku prawomocnego planu zagospodarowania przestrzennego — uchwałę Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej powziętej na wniosek Wojewódzkiej Władzy Planowania Przestrzennego.

Po uzyskaniu pozwolenia należy zwrócić się do właściciela nieruchomości z wezwaniem, aby przekazał miastu tę nieruchomość w zamian za nieruchomość zamienną, bądź też — jeżeli właściciel sobie tego życzy za cenę określoną przez nabywcę (miasto), zgodnie z ustalonymi w rozporządzeniu normami przewidzianymi w art. 28 cytowanego dekretu, a zatwierdzoną przez Ministra Administracji Publicznej. Wezwanie do obecnego właściciela nieruchomości o dokonanie dobrowolnej wymiany nieruchomości stosownie do zarządzenia Przewodniczącego P. K. P. G. z dnia 25 maja 1949 roku, L. dz. B. P./I-2/4747/49/18 wysłać należy do obecnego właściciela pocztą, przesyłką poleconą, za zwrotnym poświadczeniem odbioru. Wezwanie powinno zawierać: a) oznaczenie wzywającego wykonawcy planu (Miasto Pińczów — Zarząd) z podaniem jego siedziby i adresu, b) wskazanie wzywanego właściciela nieruchomości, c) powołanie się na zezwolenie Przewodniczącego P. K. P. G. na nabycie nieruchomości, d) określenie nieruchomości lub jej części z oznaczeniem co najmniej w przybliżeniu jej powierzchni i granic, e) wyrażenie gotowości zawarcia umowy zgodnie z podanymi wyżej zasadami, f) wezwanie właściciela

nieruchomości do zawarcia umowy w terminie 15 dni od daty doręczenia wezwania. Stosownie do pkt. 3 art. 7 cytowanego dekretu, jeżeli w terminie 15-dniowym od doręczenia wezwania, nie zostanie zawarta umowa sprzedaży lub zamiany, lub umowa przedwstępna w przedmiocie sprzedaży lub zamiany nieruchomości, wówczas wykonawca planu może nabyć niezbędną dla realizacji nieruchomości w drodze wywłaszczenia. Celem wszczęcia postępowania wywłaszczeniowego ubiegający się o wywłaszczenie powinien złożyć wojewodzie wnioski z odpowiednimi załącznikami.

Jakkolwiek rozporządzenie odnośnie norm szacunkowych dla poszczególnych rodzajów nieruchomości jeszcze się nie ukazało, to jednak właściciela należy uprzedzić, że w wypadku odmowy zawarcia umowy naraża się on na to, że odszkodowanie jakie otrzyma w drodze wywłaszczenia, może być niższe niż oferowane, że zatem nie będzie miał korzyści z niezawarcia umowy.

Ponadto ze względu na to, iż sprawa może być załatwiana przez dłuższy okres czasu, ze względu na swoją wagę we władzach centralnych i w województwie nie trzeba również zwlekać z wniesieniem w razie potrzeby do województwa wniosku o wywłaszczenie.

Zanim dojdzie do decyzji w województwie będą już wydane odpowiednie rozporządzenia.

Starostwo Powiatowe w Gubinie, zapytuje, czy można zatrudniać pracowników Zarządu Miejskiego w wypadku braku fachowców (buchalterów) w przedsiębiorstwach miejskich wydzielonych z budżetu miasta i wypłacać osobom zatrudnionym dodatkowo część wynagrodzenia przewidzianego dla pracowników nieobsadzonych stanowisk (etatów).

Odpowiedź:

Pracownikom samorządowym zatrudnionym dodatkowo w przedsiębiorstwach miejskich wydzielonych z budżetu gminy należy się za tę pracę dodatkowe wynagrodzenie.

Na zajęcia uboczne pracownik miejski winien uzyskać pisemną zgodę Zarządu Miejskiego.

Uzasadnienie:

Okólnik Ministra Administracji Publicznej nr 102 z dnia 20 grudnia 1948 roku i Ministra Ziemi Odzyskanych z tej samej daty w sprawie nowych zasad uposażenia i stanu zatrudnienia w związkach samorządowych terytorialnego (Dziennik Urzędowy Min. Admin. Publ. nr 48), przewiduje, że pracownicy związków samorządowych mogą przyjmować zajęcia uboczne i zarobkowe w innych instytucjach publicznych i społecznych jedynie za pisemną zgodą działających kolegiąlnie organów wykonawczych związków samorządowych, w których są zatrudnieni.

Inspektor przy Prezydium PRN w Morągu zapytuje, czy w protokółach z posiedzeń rad narodowych należy umieszczać treść sprawozdań składanych przez kierowników odnośnych urzędów, czy może wystarczy, że odpis złożonego sprawozdania będzie załączony do protokołu.

Odpowiedź:

Protokół winien odzwierciedlać przebieg i treść obrad. Jeżeli sprawozdanie było odczytane, a tekst jego przedłożono do prezydium, można w protokole zaznaczyć tylko, że złożono sprawozdanie wg załączonego do protokołu tekstu, a tekst jego dołączyć do protokołu.

Jeżeli jednak składający sprawozdanie nie trzymał się złożonego do prezydium tekstu, a przemawiając

dodał do niego cały szereg nie objętych nim faktów, protokół winien zawierać uzupełnienia, o ile są one istotne dla treści składanego sprawozdania.

Zarząd Gminy Lipiany zapytuje, czy Przewodniczący Wydziału Powiatowego ma prawo wydawać polecenia wypłacania z kasy gminnej diet itp.

Odpowiedź:

Przewodniczący Wydziału Powiatowego nie ma prawa wydawać poleceń wypłacania diet i innych należności z kasy gminnej, uprawnienia te przysługują wójtowi.

Prezydium Gminnej Rady Narodowej w Korczycowie zapytuje, czy w związku z ustawą z dnia 20 marca 1949 r. (Dz. U. R. P. Nr 16, poz. 100), zmniejszającą podatek gruntowy z 8% na 5% dla gospodarstw rolnych posiadanych przez Nadleśnictwo Państwowe — zmniejszono tym samym przychodowość z gruntów należących do tych gospodarstw.

Odpowiedź:

Zmniejszenie podatku gruntowego z 8% na 5% dla gospodarstw rolnych posiadanych przez Lasy Państwowe nie pozostaje w związku z przychodowością tych gospodarstw.

Normy podatku gruntowego: 1) w wysokości 5% dla gospodarstw rolnych będących w posiadaniu Lasów Państwowych, 2) w wysokości 8% dla gospodarstw rolnych, będących w posiadaniu instytucji, przedsiębiorstw i zakładów wymienionych w art. 10 ust. 3 dekretu o podatkach komunalnych, są tylko jednolitymi, (niezróżniczowanymi) normami podatkowymi dla każdej podstawy opodatkowania; zaś podstawę opodatkowania dla tych gospodarstw ustala się na zasadach przewidzianych w art. 7 dekretu o podatkach komunalnych.

M. Nowakowski

Zarząd Miejski w Dąbrowie Górniczej przyznał w dniu 9 stycznia 1949 roku w oparciu o okólnik Ministra Administracji Publicznej nr 102 i Ministra Ziemi Odzyskanych nr 57 z dnia 20 grudnia 1948 roku w sprawie nowych zasad uposażenia i stanu zatrudnienia w związkach samorządu terytorialnego (Dziennik Urzędowy Ministerstwa Administracji Publicznej nr 48) niektórym pracownikom za prace wykonywane poza godzinami normalnej pracy w referatach, które z powodu braku sił fachowych nie zostały obsadzone, dodatkowe wynagrodzenie. Wynagrodzenia te wahały się dla poszczególnych pracowników w granicach od 3.000 złotych do 10.000 złotych miesięcznie.

Prezydium Miejskiej Rady Narodowej zakwestionowało tę decyzję Zarządu Miejskiego jako sprzeczną z wytycznymi zawartymi w tym okólniku.

W związku z powyższym Prezydium Miejskiej Rady Narodowej zapytuje, czy odmowa zatwierdzenia podanej uchwały była uzasadniona.

Odpowiedź:

Zakwestionowanie podanej uchwały Zarządu Miejskiego przez Prezydium Miejskiej Rady Narodowej było całkowicie uzasadnione zarówno w oparciu o cytowany w pytaniu okólnik Ministra Administracji Publicznej, jak również w świetle regulującej później tę samą sprawę uchwały Rady Ministrów z dnia 19 lutego 1949 roku w sprawie nagród pieniężnych za pracę w godzinach nadliczbowych dla niektórych pracowników samorządowych (Monitor Polski nr 13 „A” z dnia 11 marca 1949 roku, poz. 155).

Zarówno podany wyżej okólnik jak i cytowana uchwała nie przewidują sum ryczałtowego wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych. Przewidziane jest tam wynagrodzenie za faktycznie przepracowane godziny nadliczbowe jedynie w gminach wiejskich i miastach niewydziałonych.

Przegląd okólników Kancelarii Rady Państwa

opublikowanych we wrześniu i październiku 1949 r.

Nr 59	23. VIII.	Prezydium wojewódzkich, Powiatowych i Miejskich Rad Narodowych miast wydzielonych: W sprawie przejmowania, bądź przekazywania zakładów opieki społecznej, podlegających kompetencji Ministerstwa Pracy i Op. Społecznej.	Nr. 65	4. X.	Prezydium Wojewódzkich i Powiatowych Rad Narodowych: W sprawie stypendiów dla uczniów liceów rolniczych.
Nr. 60	25. VIII	Prezydium Wojewódzkich, Powiatowych i Miejskich Rad Narodowych miast wydzielonych: W sprawie przejmowania urządzeń użyteczności publicznej, budowanych przez Zakład Osiedli Robotniczych.	Nr. 66	10. X.	Prezydium Wojewódzkich, Powiatowych, Miejskich i Gminnych Rad Narodowych. W sprawie ogłaszania okólników Kancelarii Rady Państwa w dwutygodniku „Rada Narodowa”.
Nr. 61	1. IX	Prezydium Wojewódzkich i Powiatowych Rad Narodowych: W sprawie pokrywania niedoborów budżetowych gmin wiejskich przez powiatowe związki samorządowe.	Nr. 67	12. X.	Prezydium Wojewódzkich, Powiatowych, i Miejskich Rad Narodowych: W sprawie kredytów na prowadzenie zakładów, podlegających przekazaniu Państwu.
Nr. 62	16. IX.	Prezydium Wojewódzkich i Powiatowych Rad Narodowych: W sprawie udziału rad narodowych w walce z analfabetyzmem.	Nr. 68	14. X.	Prezydium Wojewódzkich i Powiatowych Rad Narodowych: W sprawie zorganizowania na terenie gmin wiejskich pomocy położniczej i punktów zdrowia matki i dziecka.
Nr. 63	28. IX.	Prezydium Wojewódzkich Rad Narodowych (wszystkie): W sprawie przekazania publicznych bibliotek wojewódzkich Państwu.	Nr. 69.	18. X.	Prezydium Wojewódzkich, Powiatowych i Miejskich Rad Narodowych. W sprawie szkół prowadzonych przez Towarzystwo Przyjaciół Dzieci.
Nr. 64	30. IX.	Prezydium Wojewódzkich i Powiatowych Rad Narodowych: W sprawie utrzymania w budżetach po-	Nr. 70	28. X.	Prezydium Wojewódzkich Rad Narodowych: W sprawie ławników sądowych delegowanych przez Wojewódzkie Rady Narodowe.

Wiadomości urzędowe

OKÓLNIK Nr 67

z dnia 12 października 1949 r.

w sprawie kredytów na prowadzenie zakładów podlegających przekazaniu Państwu.

W myśl wytycznych do budżetów samorządowych na rok 1950 oraz zarządzeń Rady Państwa szereg zakładów, (zakłady opieki społecznej, szkoły ogólnokształcące stopnia licealnego, średnie szkoły zawodowe, szkoły muzyczne i artystyczne, teatry i muzea itd.), utrzymywanych dotychczas przez związki samorządowe, podlega przekazaniu Państwu w ciągu 1949 r. razem z kredytami, jakie na utrzymanie danego zakładu figurowały w budżecie danego związku samorządowego na 1949 r. Poczynając od 1 stycznia 1950 r. koszty, związane z prowadzeniem przekazanego zakładu, obciążają wyłącznie Państwo.

Do Kancelarii Rady Państwa dochodzą skargi, że związki samorządowe nie przestrzegają często zasad dotyczących przekazywania danego zakładu. Zdarzają się przypadki, że związek samorządowy zaprzestaje łożyć na utrzymanie zakładu jeszcze przed przekazaniem zakładu lub też łoży niedostateczne sumy, a powstałe w wyniku tego zadłużenia zakładu nie są przez związek samorządowy regulowane. Zadłużeń tych nie może przejąć właściwe dla danego zakładu Ministerstwo z powodu braku kredytów na ten cel w budżecie na 1949 r. i niemożności wstawienia do budżetu na 1950 r. odpowiednich kredytów na uregulowanie zadłużenia.

Taki stan rzeczy, sprzeczny z instrukcjami Kancelarii Rady Państwa, jest niedopuszczalny, powoduje bowiem zakłócenia w normalnym funkcjonowaniu zakładu — bądź też, w razie przedłużenia się tego stanu, grozi zamknięciem zakładu.

W związku z tym Kancelaria Rady Państwa zwraca uwagę prezydiów rad narodowych na konieczność ścisłego przestrzegania istniejących w tej materii zarządzeń, zlikwidowanie bieżących zadłużeń zakładów, jak: wynagrodzenie personelu, regulowanie składek ubezpieczeniowych i świadczeń rzeczowych, wreszcie przekazywanie Państwu wraz z całym inwentarzem zakładu również kredytów, przewidzianych w budżecie na 1949 r. na prowadzenie przekazanego zakładu.

Za ścisłe wykonywanie uchwał Rady Państwa w tej materii odpowiedzialne są prezydya właściwych rad narodowych.

OKÓLNIK Nr 68

z dnia 14 października 1949 r.

w sprawie zorganizowania na terenie gmin wiejskich pomocy położniczej i punktów zdrowia matki i dziecka.

Kancelaria Rady Państwa w porozumieniu z Ministerstwem Zdrowia i Ministerstwem Administracji Publicznej zarządza co następuje:

Polska Ludowa w trosce o zdrowie swych obywateli przystępuje w przyspieszonym tempie do realizacji zasady powszechnej opieki nad zdrowiem matki i dziecka. Jedną z istotnych form tej opieki jest pomoc położnicza, świadczona kobietom w czasie ciąży, porodu i porożu, której to pomocy w terenie winny udzielać przede wszystkim położne, działające w ramach organizacyjnych ośrodków zdrowia.

Nawiązując do okólnika Nr 8 z dn. 8.II.1949 r. L. dz. Pl. III-1/322/49 w sprawie zapewnienia pomocy położniczej na terenie gmin wiejskich oraz do wytycznych do budżetów związków samorządowych na rok 1950, Kancelaria Rady Państwa zwraca uwagę na konieczność przyspieszenia stworzenia sieci położnych na wsi w takim rozmiarze, by w zasadzie jeszcze w roku bieżącym na każde 5.000 mieszkańców przypadała 1 położna. Rzecz jasna, że cyfra ta nie jest bezwzględnie wiążąca i np. w województwach o małym zagęszczeniu ludności jedna położna przypadać będzie na mniejszą liczbę ludności.

Przy stosowaniu powyższej normy na gminę wiejską przypadnie 1 lub więcej położnych w zależności od liczby mieszkańców tej gminy oraz jej obszaru, może się również zdarzyć, że w gminie o stosunkowo małej liczbie mieszkańców nie będzie w ogóle położnej, przyjętej specjalnie dla tej gminy, a ludność tej gminy będzie korzystała z opieki położniczej położnych sąsiednich gmin wiejskich.

W przypadkach, gdy na terenie gminy wiejskiej nie ma stale osiadłej położnej, dana gmina wiejska powinna uczestniczyć w odpowiednim stosunku w kosztach utrzymania położnych sąsiednich gmin, o ile koszty utrzymania położnych będą w ogóle nakładane na gminy wiejskie i miasta niewydzielone w myśl art. 6, ustawy z dn. 28.X.1948 r. o zakładach społecznych służby zdrowia i planowej gospodarce w służbie zdrowia (Dz. U.R.P. Nr 55, poz. 434).

Przy angażowaniu położnej należy jej zapewnić mieszkanie w gminie, odpowiadające jej warunkom rodzinnym i miejscowym normom mieszkaniowym, co najmniej jednak mieszkanie 2 izbowe, złożone z sypialni mieszkalnej i kuchni.

Opieki położniczej udziela zasadniczo okręgowy ośrodek zdrowia, o ile istnieje on na terenie gminy wiejskiej. W innych gminach należy zorganizować w miejscowości łatwo dostępnej dla okolicznej ludności punkt zdrowia matki i dziecka, obsługiwany przez położną stale zamieszkałą w tej miejscowości, w której się ten punkt znajduje.

Na pomieszczenie punktu zdrowia matki i dziecka gminy wiejskie dostarczą odpowiedniego lokalu, składającego się zasadniczo z 2 izb, z której jedna będzie przeznaczona na poczekalnię, a druga na izbę przyjęć.

Punkt zdrowia matki i dziecka powinien być wyposażony w najniezbędniejsze urządzenia. Izba przyjęć winna posiadać stół, szafkę z półkami, tapczan drewniany, 3 — 4 krzesła lub taborety, szafkę na narzędzia lekarskie i bieliznę podręczną, kosz na odpadki, sopluczkę, umywalnię, niezbędne narzędzia lekarskie, materiały opatrunkowe i lekarstwa dla udzielenia pierwszej pomocy w wypadkach nagłych.

W poczekalni punktu zdrowia matki i dziecka winny być ławki lub krzesła, stół na którym będą porożkładane broszurki i ulotki propagandowe, następnie w poczekalni winien znajdować się wieszak, kosz na odpadki i spluwaczka. Zarówno izba przyjęć jak i poczekalnia winny mieć piec do ogrzewania.

Jeżeli chodzi o zapatrzenie punktu zdrowia matki i dziecka w narzędzia lekarskie, materiały opatrunkowe i lekarstwa oraz w bieliznę podręczną, to troska o to spoczywa na okręgowym ośrodku zdrowia, urządzeń takich jak: stół, szafka, krzesła, ławki itp. dostarczyć powinna gmina, o ile obowiązek ten zostanie na nią nałożony przez powiatowy związek samorządowy (ustęp 4 niniejszego okólnika).

Celem zrealizowania w powiecie pełnej sieci położnych w myśl wyżej podanych zasad, powiatowe rady narodowe na najbliższym swym posiedzeniu, a jeśli termin tego posiedzenia jest odległy, to na specjalnym posiedzeniu poświęconym wyłącznie tej sprawie, powezmą odpowiednie uchwały w tej materii, a właściwe prezydya rad narodowych depultują, aby uchwały te zostały zrealizowane. Termin posiedzenia powiatowej rady narodowej, na którym sprawa położnych ma być rozpatrywana, powinien być uzgodniony z wydziałem zdrowia urzędu wojewódzkiego, celem umożliwienia wzięcia udziału w posiedzeniu delegatowi tegoż wydziału.

Prasa o samorządzie

Największą ilość wzmianek poświęciła prasa w ubiegłym okresie budżetom, uchwalanym przez rady narodowe wszystkich szczebli. Obrady nad budżetami odbywały się pod znakiem wytycznych, sformułowanych w uchwałach Rady Państwa w sprawie polepszenia komunalnych warunków bytu klasy robotniczej oraz w uchwałach w sprawie rozszerzenia systemu oszczędzania w gospodarce samorządowej. Myślą przewodnią szeregu uchwalanych przez Woj. E.N. budżetów stanowi troska o poprawę warunków bytu klasy robotniczej. Znalazło to wyraz w znacznych sumach preliminowanych na inwestycje w dziedzinie budowy urządzeń socjalnych i sanitarnych i na potrzeby kulturalne mas pracujących.

Budżet **katowickiego** wojewódzkiego związku samorządowego na rok 1950 zamyka się w wydatkach i dochodach kwotą ponad 107 milionów zł. 23,5 miliona preliminowane na urządzenie osiedli w gminach miejskich i wiejskich, z czego 15 milionów zł na urządzenia sanitarne w osiedlach robotniczych, 21,5 miliona zł preliminowano na oświatę. (Trybuna Robotnicza nr 278).

Budżet **krakowskiego** wojewódzkiego związku samorządowego na rok 1950 jest wyrazem dalszego postępu planowej pracy samorządu. Najpoważniejszą pozycję w budżecie stanowi suma 30.229.000 zł przeznaczona na pomoc dla związków samorządowych niższego stopnia; 11,2 proc. budżetu tj. 5,8 miliona zł stanowią sumy przeznaczone na potrzeby oświaty. (Gazeta Krakowska nr 237, Dziennik Polski nr 280, Echo Krakowskie nr 277). Preliminarz budżetowy **warszawskiego** Związku Samorządowego zamyka się sumą 126.166 tys. zł. Największą pozycję, bo 43,5 miliona przeznaczono na odbudowę szkół. Dalsze wydatki na oświatę wynoszą ponad 8 mil. zł, z czego 2,5 miliona na oświatę dorosłych (Trybuna Ludu nr 278).

W budżecie **białostockiego** związku samorządowego około 47 procent wydatków stanowią sumy przeznaczone na pomoc związkom samorządowym niższego stopnia oraz około 14 proc. na oświatę; w tym prawie 7 milionów zł na

Prezydya powiatowych rad narodowych zgłoszą bezpośrednio do Kancelarii Rady Państwa w terminie 2-tygodniowym od daty otrzymania niniejszego okólnika pełny i dokładny wykaz gmin wiejskich z terenu swego powiatu, na których terenie przewiduje się osiedlenie stałej, położnej i urządzenie punktu zdrowia matki i dziecka, a w których nie może być zapewnione mieszkanie dla położnej oraz lokal na punkt zdrowia matki i dziecka, jak również jego wyposażenie.

Jednocześnie z powyższym wykazem prezydya powiatowych rad narodowych prześlą Kancelarii Rady Państwa osobne wykazy gmin wiejskich z terenu powiatu, które nie mają dotychczas położnej, a które: a) posiadają odpowiednie pomieszczenie dla położnej i na punkt zdrowia matki i dziecka, bądź też b) posiadają pomieszczenie tylko dla położnej, bądź wreszcie c) posiadają pomieszczenie tylko na punkt zdrowia matki i dziecka. W wykazach tych należy podać wielkość lokalu, tj. ilość izb i powierzchnię w metrach kwadratowych.

Odpisy wykazów prezydya powiatowych rad narodowych prześlą w 2-ch egzemplarzach prezydium wojewódzkich rad narodowych, które 1 egz. zatrzymują u siebie, a drugi przekażą wydziałowi zdrowia w urzędzie wojewódzkim.

Na terminowość wykonania zarządzeń, zawartych w niniejszym piśmie, Kancelaria Rady Państwa kładzie specjalny nacisk ze względu na wagę tego zagadnienia.

stypendia dla studentów. (Życie białostockie nr 277, 278 i 279, Białostocki Dziennik Ludowy nr 278). Sumą 3.600 milionów zł zamyka się budżet **Stolicy** na 1950 rok. Zwiększone zostały kwoty, przeznaczone na remonty ulic, czyszczenie miasta, wczasy. O przeszło 100 proc. podwyższono kwotę preliminowaną na oświetlenie miasta, gdyż zwiększyła się znacznie ilość latarni ulicznych, a ponadto zdrowiał prań. Ustalono też ostatecznie liczbę etatów urzędniczych. (Trybuna Ludu nr 281).

Wojewódzka Rada Narodowa w **Rzeszowie** na posiedzeniu w dniu 17 bm. uchwaliła preliminarz budżetowy na rok 1950 zamykający się w wydatkach i dochodach kwotą 50.745.000. Znaczne sumy zostały przeznaczone na dotacje dla niższych związków samorządowych, na co preliminowana została kwota 34.597.000. Wysoką pozycję po stronie wydatków stanowi suma 4,5 miliona zł na oświatę, w czym około 2 mil. zł. na biblioteki publiczne, 1 milion na zwalczanie analfabetyzmu oraz 500 tys. zł na stypendia. (Trybuna Robotnicza nr 277). Prasa podaje również przebieg posiedzeń budżetowych w powiatach; i tak PRN w **Tarnowie** przeznaczyła ponad 18 mil. zł na remonty i utrzymanie powiatowych dróg i mostów. (Dziennik Ludowy nr 237) Budżet Powiatowej Rady w **Słupsku** stoi pod znakiem „wydatków na człowieka”. Na stypendia dla młodzieży chłopskiej i robotniczej przeznaczono 450 tys. zł.; dla młodzieży uczęszczającej do szkół rolniczych — 300 tys. zł. na walkę z analfabetyzmem — 550 tys. zł. (Dz. Ludowy nr 280). Dyskusja nad uchwalaniem budżetu m. **Poznania** nie ograniczyła się do sali obrad MRN, ale została przeprowadzona również w zakładach pracy, gdzie poznańscy robotnicy mogli swobodnie skrytykować interesujące ich pozycje gospodarki miejskiej. Przebieg dyskusji w Zakładach Cegielskiego podaje Gazeta Poznańska nr. 274. Dyskusje te dały szereg pozytywnych wniosków, które Komisja Finansowo-budżetowa uwzględniła przy ostatecznym reagowaniu projektu budżetu. Budżet administracyjny łącznie z budżetem przedsiębiorstw i zakładów waha się w granicach 6 miliardów zł, z czego na zdrowie publiczne przeznaczono 258 mil. zł., na oświatę 196 mil. zł., na opiekę społeczną 135 mil.

zł. (Gazeta Poznańska nr. 279, Kurier Wielkopolski nr. 283). Główną cechą budżetu uchwalonego przez MRN **Szczecina** jest zwiększenie wydatków na oświatę i zdrowie — 245 mil. zł. Ogólna suma budżetu wynosi 1.783 milionów zł, a więc o 107 mil. więcej niż w roku ubiegłym (Kurier Szczeciński nr. 276). Prasa interesuje się również budżetami gmin. Sprawozdanie z wykonania budżetu Gminnej Rady Narodowej w **Miechowicach** za okres od 1.1. do 30.9 b.r. wykazało, że budżet został wykonany zaledwie w 48^oo. Zachodzi więc obawa, czy reszta kwot budżetowych w sumie 22 mil. zł zostanie celowo rozprawdzona. Omawiając przebieg tego posiedzenia, Trybuna Robotnicza nr. 279 podkreśla udział w nim młodzieży klasy 7 szkoły podstawowej nr. 1.

Drugie zagadnienie, zajmujące wiele miejsca na łamach prasy — to sprawa akcji „R”. Przewycięczono już trudności materiałowe, ale przeszkody na odcinku zdobywania siły roboczej jeszcze nie zostały przełamane. Pocięszającym objawem jest coraz większy udział czynnika społecznego w pracach niefachowych i rosnąca kontrola przeprowadzanych prac ze strony rad narodowych. W Łodzi w tych dniach śródmiejska Dzielnicowa Rada Narodowa zakończyła lustrację domów mieszkalnych, które wymagają remontu. Kontrola, która rozpoczęła się w połowie września objęła ogółem 351 posesji. Do pomocy w akcji zostały zwerbowane poszczególne zakłady pracy, które tworzą własne brygady remontowe. Zwołano również zebranie Komitetów Domowych, apelując o stworzenie brygad remontowych z zamieszkujących dom fachowców. Dostawę materiałów miałby zapewnić, a przez dostarczenie robocizny umożliwić wykończenie drobnych remontów jeszcze przed zimą. (Express Ilustrowany nr. 283). W **Piotrkowie** Zarząd Miejski wszedł w porozumienie z Radami Zakładowymi poszczególnych zakładów pracy. Zarząd Miejski daje fundusze i materiały, a załogi fabryczne robociznę. Wykończone domy zostaną oddane do dyspozycji Rad Zakładowych, które przeznaczają je dla najbardziej potrzebujących robotników. (Głos Piotrkowski nr. 282). W **Tomaszowie** z inicjatywy Prezydium Miejskiej Rady Narodowej setki mieszkańców miasta staną w niedzielę dnia 16 bm. do pracy przy akcji remontowej. Przy robotach ziemnych pracowali radni, pracownicy urzędów i instytucji; brygady remontowe poszczególnych fabryk kontynuowały prace przy remontowanych przez siebie budynkach (Głos Tomaszowski nr. 284). Poważny udział w realizacji remontów zadeklarowało i wykonało 15 Komitetów Domowych, a ostatnio zadeklarowała swój udział w akcji miejscowa Straż Pożarna, zobowiązując się wyremontować dwa obiekty (Głos Tomaszowski nr. 283). Trzeba zaznaczyć, że Zarządy Miejskie prowadzą prace remontowe również z funduszy własnych; i tak np. Zarząd Miejski w **Kutnie** postanowił wyremontować zniszczony i opuszczony budynek przy ul. Sienkiewicza, gdzie znajduje się pomieszczenie 16 rodzin (Głos Kutnowski nr. 282). **Wieluń** — miasto zniszczone w 70% znajdowało się w ciężkiej sytuacji mieszkaniowej. Preimponowane w budżecie dodatkowym 2 miliony zł. obrócne zostaną na całkowite zelektryfikowanie osiedla robotniczego „na gliniankach” (19 dwurodzinnych bloków). Duży dom przy ul. Śląskiej remontuje się kwotą 4 mil. zł. z Lok. Funduszu Gospodarki Mieszkaniowej. (Głos

Robotniczy nr. 284). Miejska Rada Narodowa we **Wrocławiu** specjalną uchwałą nałożyła na każdego radnego obowiązek nadzoru nad robotami w akcji „R”. Każdy radny miejski otrzymał jeden lub kilka obiektów, którymi specjalnie musi się interesować. Cięży na nim obowiązek bywania na robotach, obserwowania ich przebiegu, zaznajamiania się z ewentualnymi trudnościami. Obserwacje swoje i spostrzeżenia radni muszą podawać do wiadomości MRN. (Słowo Polskie nr. 283).

W woj. śląskim zwołano konferencję przewodniczących nadzwyczajnych komisji do akcji poprawy bytu klasy robotniczej. Przew. Woj. R. N. zwrócił uwagę na konieczność wzmoczenia tempa pracy wykorzystania wszystkich kredytów. „Roboty muszą być zakończone jeszcze przed nastaniem zimy” stwierdził mówca, podkreślając jednocześnie zadowolenie z znaczącej poprawy zaopatrzenia materiałowego w ciągu ostatnich tygodni. Terminowe ukończenie robót zapewnią także bezpłatna praca społeczeństwa, odbywająca się w ramach współzawodnictwa, podjętego z inicjatywy Bytomia przez inne miasta śląskie. (Trybuna Robotnicza nr. 279). I **Bielsko** miało duże trudności na odcinku zdobycia robocizny. Zrozumiwały to Związki Zawodowe, których członkowie zadeklarowali dotychczas 870 roboczodniówek, ale jest to dopiero połowa sił roboczych niezbędnych do wykonania planu. Przykład ofiarnej pracy dało prezydium MRN i cały skład MRN, prezydium Zarządu Miejskiego z prezydentem miasta na czele i Pow. Rada Zw. Zaw., którzy po godzinach urzędowania zabrali się do zrywania nawierzchni i kopania rowów na ul. Wita Stwosza, gdzie przeprowadzi się rury wodociągowe. (Dziennik Zachodni nr. 278). W **Będzinie** nie można było ukończyć budowy rurociągów z powodu braku ołowiu, potrzebnego do uszczelniania rur. MRN zwróciła się więc z apelem do społeczeństwa o składanie odpadków ołowiu, na powyższy cel. Apel znalazł szeroki oddźwięk; już na drugi dzień ob. Torbus złożył w Zarządzie Miasta dużą płytę ołowianą, jako dar na odbudowę wodociągów. Codziennie niemal przynoszą mieszkańcy różne niepotrzebne im kawałki ołowiu. (Dziennik Zachodni nr. 282). Rady narodowe czuwają nad przebiegiem akcji „R” — wysłuchując sprawozdań z dotychczasowych etapów. Na plenarnym posiedzeniu Woj. R. N. w **Olsztynie** sprawozdanie z przebiegu akcji „R” wywołało żywą dyskusję. Łącznie dotacje wynoszą 110 milionów zł., ale można je powiększyć, biorąc pod uwagę przy planowaniu pracę społeczną. Miasta woj. olsztyńskiego przewidziały wartość pracy społecznej tylko na 4,4 mil. zł., a niektóre w ogóle tej pozycji nie wzięły w rachubę. Władze centralne przyznały na poprawę warunków mieszkaniowych robotników rolnych w obu okręgach PGR dotację w wysokości 40 mil. zł., która to suma dzięki zmobilizowaniu pracy samych robotników zostanie znacznie powiększona (Trybuna Ludu nr. 279 i Życie Olsztyńskie nr. 279).

Trybuna Ludu nr. 288 zamieszcza informacje o przebiegu akcji remontowej na terenie całego kraju, uzyskane przez przedstawiciela PAP od dyr. Departamentu Gospodarki Mieszkaniowej Ministerstwa Administracji Publicznej. Tempo prac ostatnio się wzmogło, są miasta które wykonały już 90% planu, jak Łódź, Lublin, Gniezno i powiat Chodzież.

Adres Redakcji: Aleje Ujazdowskie Nr 3. Kancelaria Rady Państwa tel. 89000-005 Red. — 131, Sekr. — 263.

Redaguje Komitet. Przyjmowanie interesantów codziennie od 12 — 14.

Prenumerata 1 egz kwartalnie 220 zł.

Konto PKO 1-6800

Redakcja rękopisów nie zwraca

Prenumeratę przyjmuje Spółdzielnia Wyd.-Ośw. „Czytelnik”, Warszawa, Wiejska 12 a.

Wydawca: Spółdzielnia Wyd.-Oświat „Czytelnik” Drukarnia Nr 2 Spółdz. Wyd.-Ośw. „Czytelnik”, Marszałkowska 3/5 B-90033